

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΘ | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ 140-ΤΗΛ 721.8308 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1982 | ΑΡΙΘ. 22

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς Ἐκκλησίας, ἀναφερόμενοι εἰς τὰς σχέσεις ἐκκλησιαστικῆς κοινωνικῆς διακονίας καὶ κρατικοῦ προνοιακοῦ ἔργου, ἐτονίσαμεν, ὅτι ἡ Ἱστορία ἐπιβάλλει τὴν ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν δραστηριοτήτων τούτων στενὴν συνεργασίαν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἄλλ' ἡ συνεργασία αὕτη ἐπιβάλλεται οὐ μόνον δι' ἱστορικοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους, ὡς θὰ ἀναπτύξωμεν εἰς τὸ παρὸν καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον μας.

*

1) Ἐὰν ἐπιθέσωμεν, ὅτι τὸ ἀξιεπαίνως ἀναπτυσσόμενον «κοινωνικὸν Κράτος» ἔχει ὀλοκληρώσει καὶ τελειοποιήσει τόσον πολὺ τὸ σύστημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλειας καὶ τῆς περιθάλψεως τῶν σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ἢ πνευματικῶς πασχόντων, ὥστε νὰ ἀντιμετωπίζη πάσας τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας καὶ νὰ ἐπαρκῆ πλήρως εἰς αὐτάς, χωρὶς νὰ παρουσιάζεται οὐδὲν κενὸν καὶ οὐδεμία ἔλλειψις εἰς τὸ ὑπὸ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἀσκούμενον κοινωνικὸν ἔργον. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην — συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς «λαϊκῆς κυριαρχίας» καὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐκπροσώπων τοῦ λαοῦ εἰς τὰ συλλογικὰ ὄργανα τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως — ἡ Ἐκκλησία, ὡς τὸ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἡγεσίαν τῶν ἐπισκόπων σύνολον τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, ἀναποφεύκτως θὰ προσφέρει πάντοτε τὰ κυριώτερα στελέχη καὶ θὰ

δημιουργῆ τοὺς κυριώτερον φορεῖς τοῦ κρατικοῦ κοινωνικοῦ ἔργου.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι τὸ Κράτος, ὅταν παρουσιάζεται οὐχὶ ὡς νομικὸν πρόσωπον, ἀλλ' ὡς κοινωνιολογικὴ ὄλότης, δὲν εἶναι στατικὸν ἀντικειμενικοποιημένον μέγεθος, ἀλλὰ Κάτι, τὸ ὁποῖον συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως διαμορφοῦται ἐπὶ τὰ βελτίω ἢ ἐπὶ τὰ χείρω ἀναλόγως πρὸς τὸν θετικὸν ἢ ἀρνητικὸν δυναμισμόν τῶν ἰκανοτήτων καὶ τῆς ἠθικῆς ποιότητος τῶν ἀναριθμητῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων κρατικῶν ὀργάνων καὶ τῶν φορέων τῆς τόσον προβαλλομένης «λαϊκῆς κυριαρχίας». Ἐκ τῶν τάξεων τῶν ὀργάνων καὶ φορέων τούτων, — ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ δημοκρατικοῦ καὶ οὐχὶ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους, — δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπουσιάζουν τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτελοῦν τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πᾶν μέλος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι συγχρόνως πολίτης καὶ χριστιανὸς (*simul cives atque christianus*). Ἐπομένως κρατικὴ δραστηριότης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἔχομεν ἤδη ἀναπτύξει ἐκτενῶς εἰς τὸ ἄρθρον μας «Ἡ Ἐκκλησία ὡς Λαὸς τοῦ Θεοῦ» (φ. 19).

2) Σήμερον ἡ Πολιτειολογία καὶ τὰ ἰσχύοντα Συντάγματα τῶν ἐλευθέρων δημοκρατικῶν κρατῶν προβάλλουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὴν ἀρχὴν τῆς οἰονεῖ «ἐφεδρικῆς ἐπικουρίας» τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς

πολίτας (*Subsidiaritätsprinzip*). Ἡ ἀρχὴ αὕτη προσέλαβε τὴν ὀνομασίαν τῆς ἐκ τοῦ ὅτι τὸ Κράτος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν συσχετισμὸν τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν πολιτῶν, δεόν νὰ ὁμοιάζῃ τρόπον τινὰ πρὸς τὸ *Subsidium*, ἥτοι πρὸς τὴν ἐφεδρικήν δύναμιν τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ, ἣτις ἐπενέβαινε τὴν κατάλληλον στιγμήν, ἵνα συμπαρασταθῇ εἰς τὰς μαχομένας στρατιωτικὰς δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο ἐν κινδύνῳ καὶ εἶχον ἀνάγκην βοήθειας καὶ ἐνισχύσεως.

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην, τῆς ὁποίας ἡ ἐφαρμογὴ ἐπεξετάθη εἰς ὅλην τὴν κοινωνικὴν δομὴν, κατὰ τὴν ἐπιτέλειον οἰοῦν δῆποτε ἔργον πᾶσα εὐρύτερα ἢ μεγαλυτέρα κοινωνικὴ ὁμάς δεόν νὰ ἀναγνωρίζῃ εἰς τὴν μικροτέραν ἢ κατωτέραν τὸ πρωτεῖον ἢ προβάδισμα, ὅταν ἡ τελευταία δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ μείζων κοινωνικὴ ὁμάς, ἣτις δεόν νὰ ἐπικουρῇ ἐφεδρικῶς τὴν ἐλάσσονα, ἐπιδιώκει νὰ πράξῃ μόνον ὅ,τι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ὑπὸ τῆς δευτέρας. Ἡ οἰκογένεια ὡς ὅλον ὑποβοηθεῖ τὰ καθ' ἕκαστον μέλη τῆς. Ἡ κοινότης ἐπιδιώκει ὅ,τι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτόμου ἢ τῆς οἰκογενείας. Τὰ καθήκοντα τῆς κυβερνήσεως ἑνὸς κράτους ὑπερβαίνουν τὴν δικαιοδοσίαν μιᾶς κοινότητος. Ἡ ὁμοσπονδία κρατῶν ἔχει ἀρμοδιότητας εὐρύτερας τῶν ἀρμοδιοτήτων ἑνὸς κράτους, τὸ ὁποῖον εἶναι μέλος τῆς. Καὶ οἱ ὑπερεθνικοὶ ὀργανισμοὶ ἔχον ὡς καθήκον τὴν ἐπίλυσιν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιλυθῶν ὑπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἔθνῶν. Ἐπομένως αἱ ὑπερκείμενα κοινωνικὰ μονάδες δὲν υποκαθιστοῦν τὰς ἀρμοδιότητας καὶ τὸ ἔργον τῶν ἀτόμων ἢ τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν ομάδων, ἀλλὰ συμπαρίστανται εἰς αὐτάς.

Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην, τὸ δημοκρατικὸν Κράτος ἀποφεύγει οἰονδῆποτε ἐκφυλισμὸν εἰς συγκεντρωτικὴν γραφειοκρατίαν καὶ μονοπωλιακὴν κολλεκτιβοποίησιν τῶν δραστηριοτήτων του καὶ εὐφρῶς παραιτεῖται παντὸς ἔργου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὡς ἀτόμων ἢ ὡς ομάδων. Ὅθεν καὶ αἱ κρατικαὶ κοινωνικαὶ ὑπηρεσίαι δὲν ἀπορροφῶν ἢ ἐκμηδενίζον τὴν πρωτοβουλίαν

τῶν πολιτῶν, οὔτε σφετερίζονται τὰ καθήκοντα των, ἀλλ' ἔρχονται ἐπικουροὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς δραστηριότητας αὐτῶν ἢ τὰς συντονίζον εἰς γενικώτερα πλαίσια καὶ παρέχον εἰς αὐτάς, ἐὰν εἶναι ἀναγκαῖον, βοήθειαν πρὸς αὐτοβοήθειαν, πρὸς αὐτοργάνωσιν καὶ αὐτορῆμισιν τῆς προσπάθειας διὰ τὴν — ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην — λύσιν τῶν προβλημάτων των. Οὕτω διὰ τοῦ κυβερνητικοῦ συντονιστικοῦ κοινωνικοῦ ἔργου ἐπιτελεῖται μόνον ὅ,τι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτελεσθῇ ὑπὸ τῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ δυναμικοῦ τῶν πολιτῶν ὡς ἀτόμων ἢ ὡς ομάδων. Τὰ μέλη ἑνὸς μὴ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους καὶ πολὺ περισσότερον ἢ Ἐκκλησία, ἣτις κοινωνιολογικῶς ἔχει παρ' ἡμῶν τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἔκτασιν πρὸς τὴν τοῦ Κράτους, πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερα νὰ πραγματοποιῶν ὑπὸ τὴν κρατικὴν εὐλογίαν τόσα πολλά, ὅσα εἶναι δυνατόν, ἐνῶ ἡ κυβέρνησις θὰ πράττῃ εἰς τὸν αὐτὸν τομέα τόσον πολλά, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα. Μόνον ὅ,τι διὰ λόγους οἰκονομικοῦς ἢ τεχνικοῦς ἢ ἐλλείψεως τοῦ καταλλήλου δυναμικοῦ στελεχῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ποσοτικῶς ἢ ποιοτικῶς ὑπὸ τῆς ἰδιωτικῆς ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρωτοβουλίας δεόν νὰ ἀναλαμβάνηται ὑπὸ τῶν ἀρμοδιῶν ὀργάνων.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὑποβοηθεῖ τὴν ἀποφυγὴν οἰασδῆποτε «κοινομοριστικῆς» ὁμοιομορφίας καὶ οὐδόλως ὀδηγεῖ εἰς περιορισμὸν ἢ πτώχευσιν ἢ ἰδιωτικοποίησιν τοῦ Κράτους· ἀντιθέτως σημαίνει ἐξασφάλισιν πλοῦτος ἐκδηλώσεων καὶ τῆς ἀποτελοῦσης ἴδιον τῶν δημοκρατικῶν καθεστώτων «πλουραλιστικῆς» πολυμορφίας καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀναγκαίας εἰς αὐτὰ λαϊκῆς συμμετοχῆς καὶ συνεργασίας.

Ἐκ τούτων γίνεται κατανοητὸν διατὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν, εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις καὶ εἰς τὰ ἀναρίθμητα συνειδητὰ μέλη τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων καὶ ἐνοριακῶν συμβουλιῶν πρέπει νὰ εἶναι ἐξησφαλισμένος ὁ ἀναγκαῖος ζωτικὸς χῶρος, ἵνα ταῦτα συνεισφέρουν τὰς δυνάμεις των οὐ μόνον εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς καθ' ὅλον πνευματικῆς πορείας τοῦ Ἔθνους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρωτοποριακὴν συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ παντοειδῆ ἔργα τῆς ἀγά-

πης. Τὰ ζωντανὰ μέλη τῆς, εἰδικῶς ἐκπαιδευόμενα καὶ κατευθυνόμενα, εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν κατάλληλα, διὰ νὰ ἐμψυχώσουν καὶ ἐνεργοποιήσουν τὰ ποικίλα ἰδρύματα τῆς κοινωνικῆς διακονίας καὶ προνοίας.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῆ, ὅτι τοιοῦτό τι συμβαίνει εἰς πάσας τὰς χώρας τοῦ ἐλευθέρου κόσμου, ἀκόμη καὶ ὑπὸ συνθήκας πλήρους διοικητικοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους. Ἔστω ὡς παράδειγμα ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπίσημοι στατιστικαί, προβαλλόμενοι ὑπ' αὐτῶν τῶν τῶν σοσιαλιστῶν, ὡς λ.χ. ὑπὸ τοῦ Hans-Jochen Vogel, ἀποδεικνύουν, ὅτι 75% τῶν θέσεων τῶν βρεφονηπιακῶν σταθμῶν καὶ νηπιαγωγείων, 75% τῶν θέσεων τῶν νεανικῶν καὶ μαθητικῶν οἰκοτροφείων, 40% τῶν κλινῶν τῶν νοσοκομείων καὶ 57% τῶν θέσεων τῶν γηροκομείων ἔχουν ἰδρυθῆ, προσφέρονται καὶ διαμορφοῦνται ποιοτικῶς οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς ἐπικουρεῖ τὰ ἰδρύματα ταῦτα, ἀλλ' εἴτε ὑπὸ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς διακονικῆς ὁργανώσεως Caritas, εἴτε ὑπὸ τοῦ «Διακονικοῦ ἔργου» τῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν ὁμολογιακῶν παραφυάδων. Ἐὰν αὐτὰ συμβαίνουν ἐν Δυτικῇ Γερμανίᾳ, πολὺ περισσότερον τὸ ἐλληνικὸν Κράτος δεόν νὰ συμπαρίσταται εἰς τὴν τόσον στενῶς καὶ ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένην μετ' αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, ἵνα Αὕτη ἀξιοποιῆ καὶ ἐνεργοποιῆ τὴν μακραίωνα παράδοσιν τῆς ὑπὸ στελεχῶν Αὐτῆς ἰδρύσεως ἢ ὁργανώσεως ἢ ἐμψυχώσεως πολλῶν τομῶν τῆς κοινωνικῆς διακονίας ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῶν κατὰ τόπους Ἱεραρχῶν.

3) Ἐπειτα τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ στερηθῆ τοῦ δικαιώματος τῆς συνδέσεώς της μετὰ ἔργων ἢ ἰδρυμάτων χριστιανικῆς εὐποιίας καὶ ἀλληλεγγύης στηρίζεται αὐτονοήτως καὶ ἐπὶ τοῦ ἰσχύοντος παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς δημοκρατικὰς χώρας, Συντάγματος, τὸ ὁποῖον προστατεύει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τῆς θρησκευτικῆς πίστεως καὶ τῆς ἀσκήσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων. Ἄλλ' εἶναι δυνατόν νὰ ἐκδηλωθῆ ἐλευθέρως ἢ χριστιανικῆ πίστις ἀνευ ἔργων ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύ-

γύης; Ἄνευ τούτων ἡ πίστις εἶναι νεκρά, ὡς τονίζει ἐπανελημμένως ἡ Καινὴ Διαθήκη (π.χ. Ματθ. κε', 40,46· Ἰακ. β', 26). Ἦδη τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ μας ἄρθρῳ λεχθέντα ἀποδεικνύουν, ὅτι ἀναπαλλοτρίωτος εἰδοποιός διαφορὰ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ὑπ' αὐτῆς ἀσκήσις καὶ ὁργάνωσις τῶν ἔργων τῆς ἀγάπης. Ἡ διδασκαλία καὶ ἡ δρασις τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ λατρεία, ἡ διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου μαρτυρία καὶ ἡ διακονικὴ ἐκδήλωσις τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χωρισθοῦν ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ κοινωνικὴ διακονία εἶναι οὐσιῶδες ποιοτικὸν γνώρισμα τοῦ καθ' ὄλου ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ διακονικὴ διάστασις τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας ἐξηγεῖ διατὶ καὶ αὐτὴ ἡ ὀρθόδοξος λατρεία συνεδέθη κατ' ἀρχὴν μετὰ τοῦ λειτουργήματος τῶν διακόνων καὶ προέβαλε κατὰ πρωτοποριακὸν τρόπον τὴν τάξιν τῶν βυζαντινῶν διακονισσῶν, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ὡς «ἡρωῖδες τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται κατανητὸν διατὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταβληθοῦν εἰς παθητικούς παρατηρητὰς τοῦ κοινωνικοῦ γίνεσθαι, νὰ ἀδιαφορήσουν διὰ τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ στερηθοῦν τοῦ ἀναφαιρέτου συνταγματικοῦ δικαιώματός των πρὸς ἐλευθέραν, ἀκώλυτον καὶ ἀνενόητον ἐνεργοποίησιν τῆς πίστεώς των συμφώνως πρὸς τὴν χριστιανικὴν αὐτοσυνείδησιν, ἣτις ἐν πνεύματι εἰλικρινοῦς καὶ δυναμικῆς συνεργασίας μετὰ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ὁδηγεῖ εἰς τὴν κάλυψιν πολλῶν κενῶν τοῦ κρατικοῦ κοινωνικοῦ ἔργου.

Διδακτικαὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Γερμανίας, αἵτινες κατεδίκασαν ὡς ἀντισυνταγματικὴν τὴν προσπάθειαν τοῦ νὰ παρεμποδίζονται αἱ θρησκευτικαὶ ὁμολογίαι νὰ ἀναπτύσσον φιλανθρωπικὰς δραστηριότητας, ἀπορροεούσας καὶ ἐπιβαλλομένας ὑπὸ τῆς ἰδίας ὑπαρξιακῆς αὐτοκατανοήσεως τῶν μελῶν τῶν ὁμολογιῶν τούτων καὶ ὑπὸ τῆς συνταγματικῶς κατωχρωμένης θρησκευτικῆς βιοθεωρίας των.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 4003
Διεκπ. 1949 Ἀθήνησι τῇ 1-11-1982

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2332

Π ρ ό ς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΘΕΜΑ: «Μόγιμος διαμονή Ἐφημερίων εἰς ἐνορίας των».

Γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν Συνεδριὰν Αὐτῆς τῆς 14.10.1982, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν, ἀπὸ ἀναφορὰς ὠριμμένων Σεβ. Ἀρχιερέων, ὅτι αἰδέσθ. Ἐφημερίοι, κυρίως τῆς ὑπαίθρου, διαμένουν ὄχι εἰς τὰς ἐνορίας των, ἀλλὰ μακρὰν ἀπὸ αὐτάς, ἀπομακρυσμένοι καὶ ἀποκομμένοι ἀπὸ τὸ λογικὸν ποιμνίον των, ἐπεσήμανε τὸ γεγονός τοῦτο ὡς σοβαρὰν κανονικὴν καὶ ὑπηρεσιακὴν ἀταξίαν, ἣ ὁποία ἐπιβάλλεται νὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ τὸν χώρον τῆς Ἐκκλησίας.

Κατόπιν τούτου, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ὅπως προτρέψητε πατρικῶς καὶ συστήσετε εἰς τοὺς ὑφ' ὑμᾶς αἰδέσθ. Ἐφημερίους νὰ παραμένωσι μονίμως εἰς τὰς ἐνορίας των, ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου των, παρέχοντες εἰς αὐτοὺς πᾶσαν δυνατὴν, πρὸς τοῦτο, διευκόλυνσιν· διότι σήμερον ἰδιαίτερος, ἡ καθημερινὴ κοινωνία καὶ ἀναστροφή τοῦ Ποιμένου - Ἱερῶς μετὰ τοῦ ποιμνίου του, ἀποτελεῖ βασικὴν προϋπόθεσιν ἐπιτυχοῦς ἐκπληρώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ ποιμαντικοῦ τοῦ ἔργου.

Ὁ Ἱερεὺς δὲν εἶναι οἰοσδήποτε ὑπάλληλος ἢ ἄλλος τις κρατικὸς λειτουργός, διοικῶν ἐκ τοῦ μακρόθεν, ἀλλὰ

ποιμὴν καὶ πνευματικὸς Πατὴρ τῶν Χριστιανῶν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ὁ ποιμὴν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων, τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, γινώσκει αὐτὰ καὶ γινώσκεται ὑπ' αὐτῶν, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούουσι, ὅπου δ ποιμὴν ἔκει καὶ τὰ πρόβατα...» (Ἰω. 10, 1-20).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος φρονεῖ ὅτι, τόσον ἡ διδασκαλία καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ ἡ ψυχολογία καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν Χριστιανῶν τῆς ὑπαίθρου, ἐπιβάλλουν καὶ ἀπαιτοῦν τὴν μόνιμον καὶ προσωπικὴν παρουσίαν τοῦ Ἐφημερίου πλησίον τοῦ ποιμνίου του καὶ εὐελπιστεῖ, ὅτι οἱ Σεβασμιώτατοι Ποιμῆνες, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν αἰδέσθ. Ἐφημερίων, θὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ σοβαρὸν τοῦτο θέμα μὲ πλήρη κατανόησιν καὶ εὐθύνην.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Φωκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ
- † Ὁ Ἀττικῆς ΔΩΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Κορίνθου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
- † Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
- † Ὁ Σιδηροκάστρου ΙΩΑΝΝΗΣ
- † Ὁ Δροῦνουπόλεως, Πρωτοπλάτης καὶ Κονίτης ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ
- † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
- † Ὁ Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑσδαίας ΑΥΤΟΥΣΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχ.μ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ

Ἄλλ' ἐὰν ὑπὸ ἥμισθα ἰδανικὰς συνθήκας σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους αἱ Ἐκκλησιαὶ ἔχουν τὴν δυνατότητα ὀργανώσεως τομέων διακοινωνικῆς κοινωνικῆς ἐργασίας, εἶναι ὄλως δεδαιολογημένον τὸ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀναγνωρίζει τὴν μακροαίωνα παράδοσιν, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία πρωτοστατεῖ εἰς ἔργα χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης, ἀφ' ἑνὸς ἐπικουρουμένη πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ἀφ' ἑτέρου συμβαλλομένη εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου τῶν κρατικῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν.

*

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων συνάγεται, ὅτι ἡ εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Κράτους ἐντάσσεται ἄριστα εἰς τὰ δημοκρατικὰ συνταγματικὰ πλαίσια τῆς χώρας. Ἄλλ' ἡ συνεργασία αὕτη εἶναι ἀναγκαία καὶ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῆς παρεχομένης πρὸς τοὺς συνανθρώ-

πους κοινωνικῆς βοηθείας, διὰ τὴν ὁποίαν οἱ πάσχοντες ἔχουν σήμερον δικαιώματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξασφαλίζον τὴν ἀξιοπρέπειάν των. Ἡ βελτίωσις αὕτη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς τὰ πλαίσια τοῦ ἀναιμικοῦ καὶ ἀνθρωποκεντρικοῦ οὐμανισμοῦ μακρὰν τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς Χριστιανικῆς Ἀνθρωπολογίας καὶ τῆς τὰ ἀσθενῆ θεραπευούσης καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρούσης Θείας Χάριτος. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἀτμοσφαιρας ταύτης θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ ἐπόμενον τεύχος ἵνα, ὑποδειχθοῦν ἐν συνεχείᾳ αἱ προϋποθέσεις τῆς ὀρθῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων, ἀτινα προκύπτουν ἐκ τῶν ἀλληλοδιασταυρουμένων δραστηριοτήτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακοινωνίας καὶ τοῦ συνεχῶς ἐπεκτεινόντος τὰς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ «κοινωνικοῦ Κράτους».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑ

Ἀπαραίτητον κεφάλαιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας πάσης τοπικῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἡ ἀνασκόπησις τῶν ἀφορῶντων εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα ἐν αὐτῇ. Εἶναι δὲ ἀπαραίτητον τὸ κεφάλαιον τοῦτο καθ' ὅσον, τὸ θεῖον κήρυγμα ἀποτελεῖ θεμελιώδους σημασίας ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. «Τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα εἶναι ἡ δημοσία ἐξαγγελία τῶν ἀληθειῶν τῆς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ γενομένης ἀποκαλύψεως, τὸ μὲν εἰς γνώσιν τῶν ἀληθειῶν τούτων, τὸ δὲ εἰς οὐθμισιν τοῦ πρακτικοῦ βίου κατὰ τὰς αὐτὰς ἀληθείας. Πρῶτος τῶν ἀληθειῶν τῆς Ἀποκαλύψεως κήρυξ ἦτο ὁ ἐν-ανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ εἰς τὸν κόσμον ἔλευσις τοῦ ὁποῖου κύριον εἶχε σκοπὸν τὴν περὶ τῆς ἀληθείας μαρτυρίαν»¹. Τελετονοργία τῶν ἱερῶν μυστηρίων, θεῖον κήρυγμα καὶ διαποίμανσις τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελοῦν, ὡς γνωστόν, τὴν τριμερῆ ἀποστολὴν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ, κατὰ τὴν δογματικὴν αὐτῆς διδασκαλίαν, ἀπορρέουσαν ἀπὸ τοῦ τριπλοῦν ἀξίωμα τοῦ θεοῦ Ἰδρυτοῦ αὐτῆς, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν ἀρχιερεὺς, ἐξ οὗ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἱερονογία αὐτῶν, προφήτης, ἐξ οὗ τὸ κήρυγμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ βασιλεὺς, ἐξ οὗ ἡ διαποίμανσις καὶ ἡ διοικήσις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν κυβερνητῶν καὶ λειτουργῶν αὐτῆς².

Κατὰ συνέπειαν τῆς δογματικῆς ταύτης διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐν αὐτῇ καθωρίσθη ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ὅτι φορεῖς καὶ ἐξαγγελεῖς τοῦ θεοῦ κηρύγματος εἶναι οἱ κληρικοί. Οὕτω, κατὰ τὸν ΝΗ' κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων «Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἀμελῶν τοῦ κλήρου, ἢ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ παιδεύων αὐτοὺς τὴν εὐσεβείαν, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ τῇ ἀμελείᾳ καὶ ὀρθομίᾳ, καθαιρείσθω». Κατὰ τὸν ΙΘ' κανόνα τῆς ΣΤ' οἰκουμενικῆς Συνόδου «Δεῖ τοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν προεστώτας, ἐν πάσῃ μὲν ἡμέρᾳ, ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς Κυριακαῖς πάντα τὸν κλήρον καὶ τὸν λαὸν ἐκδιδάσκειν τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἀναλεγόμενους τὰ τῆς ἀληθείας νοήματά τε καὶ κρίματα...»³. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸν ΕΔ' κανόνα τῆς αὐτῆς

ΣΤ' οἰκουμενικῆς Συνόδου «Οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαϊκόν, λόγον κινεῖν ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἐαυτῷ διδασκαλικόν ἐντεῦθεν περιποιούμενον, ἀλλ' εἴκειν τῇ παραδοθείᾳ παρὰ τοῦ Κυρίου διατάξει, καὶ τὸ οὖς τοῖς τὴν χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λαβοῦσι λόγον διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' ἐαυτῶν ἐκδιδάσκεισθαι...».

Σποραδικαὶ πληροφορίαι περὶ τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐν Εὐβοίᾳ ἀπὸ τῆς Η' ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821.

Περὶ τοῦ θεοῦ κηρύγματος ἐν τῇ τοπικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς νήσου Εὐβοίας ὑπάρχουν σποραδικαὶ πληροφορίαι τῶν χρονικῶν περιόδων τοῦ βυζαντινοῦ, τῆς φραγκοκρατίας καὶ τῆς τουρκοκρατίας ἐν αὐτῇ. Ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἄλλως Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ καθ' ἑξῆς μέχρι τῆς σήμερον, αἱ περὶ τοῦ θεοῦ κηρύγματος καὶ τῶν διατελεσάντων ἱεροκηρύκων ἐν Εὐβοίᾳ εἰδήσεις εἶναι ἐπαρκεῖς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀπαρτίζονται κατὰ τὸ μᾶλλον πλήρης ὁ κατάλογος τῶν ἱεροκηρύκων ἐν Εὐβοίᾳ.

Ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς χρονικῆς περιόδου, καὶ συγκεκριμένως κατὰ τὴν Η' ἑκατονταετηρίδα, ἔζησεν ὁ Ἰωάννης «μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος Εὐβοίας», ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 744 ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς νήσου ταύτης. Ὑπῆρξεν ἰσχυρὸς ἐχθρὸς τῶν εἰκονομάχων καὶ ἔνεκα τούτου συγγέεται μὲ τὸν ἐπίσης ἐχθρὸν τῶν εἰκονομάχων Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν. Συνέγραψε κηρύγματα, ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται: 1) Πανηγυρικὸς εἰς τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν (ἀνέκδοτος). 2) Μαρτύριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (ἀνέκδοτος). 3) Λόγος εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἁγίας Θεοτόκου. 4) Λόγος εἰς τὰ ἅγια νήπια τὰ ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντα καὶ εἰς τὴν Ραχὴλ. 5) Λόγος εἰς τὸν Ἀάζαρον. 6) Λόγος ἱστορικὸς εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν⁴.

1. Κωνσταντίνου Ν. Καλλινίκου Πρωτοπρεσβυτέρου, *Πρακτικαὶ ὁμιλίαι εἰς τὰ Κυριακὰ Ἐδαγγέλια*, Ἀθήναι 1930, σελ. ζ'. — Π. Ν. Τρεμπέλα, *Ὀμιλητικὴ ἢ ἱστορία καὶ θεωρία τοῦ κηρύγματος*, (Ἀθήναι) 1950.

2. Χρήστου Ἀνδρούτσου, *Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας* (Β' ἔκδοσις), Ἀθήναι, σελ. 194-217.

3. Πρβλ. ΣΤ' κανόνα ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, καὶ Γ' κανόνα ἁγίου Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

4. Δημητρίου Μπαλάνου, *Πατρολογία*, Ἀθήναι 1930, σελ. 542. — Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Θέμελη, *Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου* (νῦν Μητροπολίτου Μεσσηνίας), *Ἡ Ἱερὰ Μητροπολις Ἐδίππου διὰ μέσου τῶν αἰώνων*, Ἀθήναι 1952, σελ. 23-24. — Ὁρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος 6, Ἀθήναι 1965, στήλ. 1217-1218. — Migne, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία*, 96, 1459-1508.

Ὡς δείγματα τῆς πλοκῆς τῶν κηρυγμάτων τοῦ Ἰωάννου Εὐβοίας καταχωρίζονται ἐνταῦθα ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Λόγου εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἀγίας Θεοτόκου: «Οὐδεὶς δὲ ἄξιος, μὴ κεκαθαρμένην ἔχων τὴν ἔννοιαν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, τοιοῦτος ὢν, ὡς ὁ τάλας ἐγώ, σειραῖς τῶν ἐμῶν πλημμελειῶν σφιγγόμενος, τοιοῦτων ὑπὲρ λίαν πραγμάτων προσάψασθαι· ἀλλ' ἢ μόνον καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὴν ἀνομίαν μου ἀναγγεῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας μου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ πόθος ἔλκει με, ὁ φόβος ἀνθέλκει με, καὶ ἡ ἀναξίτης σιγᾶν ἐπιτιμᾶ μοι· καὶ αἱ ἀμαρτίαι μου ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ τί ποιήσω οὐκ οἶδα. Ἄρα τολμήσω ἀνάξιος ὢν τοῦ ἐγχειρήματος; Τί ἐρήσομαι; ἐπιτιμήσω ἑμαυτὸν; ταλανίσω τὴν ἐμαυτοῦ τάλαιπωρίαν; ἐπίσχω τῶν ἀναβαινόντων ἐν τῇ καρδίᾳ μου μακαρισμῶν περὶ τῆς πανυμνήτου Θεοδόχου τε καὶ Θεοτόκου καὶ ἀγίας Παρθένου Μαρίας;»⁵. Καὶ κατωτέρω: «Ὅντως μακάριοι καὶ τρισμακάριοι, Ἰωακείμ καὶ Ἄννα· μυριονταπλάσιον δὲ μακαριώτερα ἢ ἀπόγονος καὶ θυγάτηρ Δαυὶδ, ἢ ἐξ ὄσφους καὶ γαστροῦ ὑμῶν προερχομένη. Ὑμεῖς γὰρ γῆ ἐστέ, αὐτὴ δὲ οὐρανός. Ὑμεῖς χοῖκοί, δι' αὐτῆς δὲ οἱ χοῖκοι ἐπουράνιοι· μακάριοι ἀληθῶς ὑμεῖς, ὅτι ὃν Μαυσῆς ἰδεῖν οὐκ ἐδυνήθη, ἐπεθύμησεν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης τοῦ κάλλους τῆς ὑμῶν θυγατρὸς. Μακάριοι ὑμεῖς, Ἰωακείμ καὶ Ἄννα, ὅτι παράδεισον λογικὸν ἐκνήσατε. Αὐτὴ γὰρ οὐ μόνον ὑπὸ ἀνθρώπων μακαρίζεται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Ἀγγέλων, καὶ τῶν Χερουβείμ καὶ τῶν Σεραφεῖμ· αὐτὴ γὰρ τὸν φυτουργὸν τῆς κτίσεως καὶ τοῦ παραδείσου ἐξ ἀχράντων αὐτῆς λαγόνων ἐκυφόρησεν»⁶.

Ἐκ δὲ τοῦ Λόγου εἰς τὰ ἅγια νήπια τὰ ἐν Βηθλεέμ ἀναιρεθέντα καὶ εἰς τὴν Ραχὴλ, καταχωρίζονται τὰ κάτωθι ἀποσπάσματα: «Πάλιν ὁ τάλας ἐγώ τὸν νοῦν ἐπὶ τὴν Βηθλεέμ ἐκπετάσαι βούλομαι, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἐπὶ Ἡρώδου τοῦ παιδοκτόνου παρανόμως ἐκτελεσθέντα τῇ ἐννοίᾳ τῆς θεωρίας στηλιτεύσομαι δόγματα. Φόβου γὰρ καὶ δακρῶν ἢ τοιαύτη ἔρευνα γέμει· οὐκ ἡμετέρῳ φόβῳ, ἀλλὰ τῶν τότε μητέρων, τῶν μακαρίων ἐκείνων παίδων, ὧν ὁ Ἡρώδης ζητῶν τὸν γεννηθέντα βασιλέα, τοὺς μηδὲν ἡδικοῦσας παῖδας, ἄωρος ἀδίκως δρεπάνῃ ἐξεθέρισεν. Τοῦτο γὰρ μου τὸν νοῦν προετρέψατο, καὶ ὡς ἐν ὀφθαλμοῖς ἀρτίως ὄρω τὸν παράνομον Ἡρώδην μεμνηνὸτα καὶ σκυθρωπόν, ἐπὶ τοῦ ἀδίκου αὐτοῦ θρόνου καθεζόμενον, καὶ πλείονος ξίφους τὴν τούτου καρδίαν ἠκονημένην, καὶ πρὸς ἀνταρσίαν εὐτρεπιζόμενον τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ Κυρίου τῶν κυριευόντων, δι' οὗ βασιλεῖς βασιλεύουσιν, καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς»⁷. Καὶ περαιτέρω: «Ὡ Βηθλεέμ ἅγια, ὅτι οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ τεχθέντος Βασιλέως ἡγιασθῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἀδίκως ἐκκοπέντων παίδων, διπλοῦν τὸν ἁγιασμὸν ἐκομίσω· κατανοῶ γὰρ τὸν Ἡρώδην, τὰ

στρατεύματα ἀποστέλλοντα, τοὺς στρατοπεδάρχας μηχανωμένους μὴ πως πάποτε παῖς ἀποκρυβῆ αὐτούς, τὰς μητέρας ἐκδεχομένας θεωρῆσαι τῶν νηπίων τὸν ἔχθιστον θάνατον, πύλας τῶν πόλεων ἀποκλειόμενας, τὰς κόμας ὑπὸ τῶν στρατευμάτων κυκλοουμένας, τὰς δὲ ἐξόδους τῶν πλατειῶν φρουρομένας, τοὺς στρατιώτας ξιφῆρεις ὡσπερ κύνας λυττώντας καὶ περιτρέχοντας, ἰδιώτας ἐναποκλείστους γενόμενους, καὶ ἐκάστους αὐτῶν ἐπερωτωμένους περὶ τῶν τόπων ὅπου ἦσαν, τίς καὶ ποῦ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις παῖδα ἐγέννησε, τοὺς γονεῖς ἀπογραφόμενους, μὴ πως ἄρρεν ἀποκρυβῆ ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Ἐξῆλθον γὰρ ὡσπερ ἀετὸς ἐπὶ βορὰν πτώματος, ὅπως τε μὴ ἀποκρυβῆ ἐξ ὀφθαλμῶν ἄρρεν. Καὶ οἱ μὲν πατέρες τὸν φόβον τοῦ βασιλέως δεδιότες, ὡσπερ ἐξ οἴνου ἐκ παντὸς τρόμου μεμεθυμένοι, οὐκ ᾔδεισαν τὸ τί διαπράττονται· αἱ δὲ μητέρες λαβοῦσαι ἐκάστη τὸ ἴδιον νήπιον, τὸν θυμὸν τοῦ παρανόμου βασιλέως ἀποδράσαι ἔσπευδον· καὶ πολλαὶ μὲν ἐξ αὐτῶν, ὡσπερ στρουθίον ἀπὸ ἐνὸς παιδὸς ἐν ταῖς ἀγκάλαις κατέχουσαι, ἄλλαι δὲ καὶ ἀπὸ δύο, ὡσπερ ἀρνία ἀπεδιδυρόμενα καὶ κλαυθμυρίζοντα, βαστάζουσαι ἀποτρέχειν ἔσπευδον· καὶ ὀρώσαι τὰ ξίφη ἀπαστράπτοντα, τοῦτον διέφευγον, καὶ εἰς ἄλλον περιέπιπτον»⁸. Καὶ ἐν τέλει: «Βηθλεέμ, Βηθλεέμ, ἐν ἧ ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς ὁ μέγας Βασιλεὺς, ἢ ὑπὲρ πορφύραν βασιλικὴν καὶ βύσσον, δεξαμένη τὰ τῶν μακαρίων νηπίων αἵματα, πρῶτον μὲν ἡγιασθῆς ἐν τοῖς ὁρίοις σου τεχθέντος, καὶ οὐκ ἐν τοῖς ὁρίοις σου, ἀλλ' ἐν σοὶ αὐτῇ, τὸν ἐλθόντα ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον, ἐκ παρθενικῶν λαγόνων προελθόντα πρῶτη δεξαμένη τὸν πρωτότοκον πάσης τῆς κτίσεως, καὶ Δημιουργὸν τῶν ἀπάντων· καὶ δευτέρον ἁγιασμὸν ἐδέξω τὰ αἵματα τῶν ἀμώμων καὶ μακαρίων παίδων· αὐτοὶ γὰρ εἰσιν ἀληθῶς ἡμίμοι· ὧν τινων ὡς ἀρνίων ἀκάκων τὸ αἷμα ὑπὲρ τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς ἐξεχύθη. Ὡ μακαρίων ἀμώμων τῶν τὸν νόμον Κυρίου μὴ ἀναγνωσάντων, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν πορευθέντων! Ὡ νεοσσῶν λογικῶν σοφῶν τρυγόνων καὶ ἀκραιῶν περιστερῶν, τῶν οὐχὶ νομικῶς προσεεχθέντων τῷ Θεῷ, ἀλλὰ χάριτι Χριστοῦ, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἀμωμήτου τοῦ αἵματος αὐτῶν ἐκχυθέντος! Ὡ μοσχαρίων προφητικῶς ἐκ τῶν δεσμῶν ὧν ἐμελλον πράττειν ἀεθόντων, καὶ ἐν ἀγαλιάσει σκιρτούντων· μεθ' ὧν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν μερίδα καὶ κληρὸν δώσει ἡμῖν· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τιμὴ, προσκύνησις καὶ μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν»⁹.

Ἄλλη εἰδησις περὶ τοῦ θείου κηρύγματος ἐν Εὐβοίᾳ, κατὰ τὴν Ἰ' ἑκατονταετηρίδα, ἀναφέρεται εἰς

8. Migne 96, 1504.

9. Migne 96, 1508.

Σημειώτεον ὅτι εἰς τὸν «Λόγον εἰς τὰ ἅγια νήπια...» ὑπάρχει ἡ εἰδησις ὅτι οὗτος ἐγράφη ἢ ἐξεφωνήθη ἀπὸ μὲν τῆς παρουσίας Χριστοῦ ἔτη ἑπτακόσια τεσσαράκοντα τέσσαρα, ἀπὸ δὲ τῆς παιδοκτονίας ἔτη ἑπτακόσια τεσσαράκοντα δύο» (Migne 96, 1504-1505).

5. Migne 96, 1460-1461.

6. Migne 96, 1477-1480.

7. Migne 96, 1501.

τὸν ὄσιον Νίκωνα τὸν «Μετανοεῖτε», τὸν πολιοῦχον τῆς Λακωνίας (920-998). Οὗτος, ἐκ Πόντου καταγόμενος καὶ ὁσίως βιώσας, κηρύξας δὲ τὸν θεῖον λόγον ἐν Πόντῳ, Παφλαγονίᾳ, Κρήτῃ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, μετέβη καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς τὴν Εὐριπὸν (Χαλκίδα).

Εἰς τὴν Εὐβοίαν ὁ ὄσιος Νίκων ἠσχολήθη, ὡς ἐπραττε παντοῦ ὅπου μετέβαινε, μὲ τὸ κήρυγμα τῆς μετανοίας, καὶ ὅπως ἀναφέρει ὁ βιογράφος αὐτοῦ, ἔλαβεν ἀφορμὴν ἀπὸ τὸ φαινόμενον τῆς καλῆς πορείας τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου καὶ ὠμίλησεν ἐκτενῶς, μὲ τέχνην καὶ ἐπαφελῶς, περὶ τῆς ρευστότητος καὶ τῆς εὐμεταβλητότητος τοῦ ἐγκοσμίου βίου καὶ περὶ τῶν ἀσταθῶν τρόπων τῶν ἀκαταστάτων ἀνθρώπων. «Ἐδοξε γὰρ τῷ τεχνίτῃ λόγῳ — ἀναγράφει ὁ βιογράφος αὐτοῦ — καὶ τούτῳ τῷ μέρει ὄνησιν οὐ τὴν τυχοῦσαν καρποῦσθαι τοὺς δυναμένους αἰεὶ ταῖς ἀμείνουσι θεωρίαις προσκεῖσθαι καὶ ἀνάγειν διὰ παντὸς τὰ ὀρώμενα καὶ φθειρόμενα πρὸς ὕψος θείων νοημάτων καὶ ἐκ τῶν κρείττωνων». Οἱ Εὐβοεῖς «παμπληθεῖς συνέρρον» εἰς τὸν τόπον ὅπου ὁ ὄσιος Νίκων «δι' ὅλης νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας τὰ εἰωθότα ἐβόα τὸ «Μετανοεῖτε», δηλαδὴ ἡμέραν καὶ νύκτα κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ ἐφώναζε τὸ «Μετανοεῖτε». Τόπος δὲ ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐκήρυττεν ἦτο τὸ ὑψηλότερον τεῖχος τοῦ φρουρίου τῆς Εὐρίπου (Χαλκίδος). Εἰς μίαν περίπτωσιν κηρύγματος αὐτοῦ ἐν παιδίον, τὸ ὁποῖον εὕρισκετο μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν ἀκροατῶν, ἔπεσον ἀπὸ ὑψηλὴν ἑπαλξίν τοῦ φρουρίου καὶ ἐνομίσθη ὅτι ἐφρονεῖτο, μὲ ἀποτελεσματὸν νὰ διακινδυνεύσῃ ὁ ὄσιος, ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου, θεωρηθεὶς αἰτίος τῆς συμφορᾶς ἐκείνης. Ἀλλὰ οὗτος καθησύχασεν αὐτοὺς καὶ τὸ πλήθος, εἰπὼν ὅτι τὸ παιδίον ζῆ καὶ οὐδὲν ἔπαθε κακόν. Καὶ πράγματι ἔζη τὸ παιδίον, ἂν καὶ ἔπεσον ἀπὸ μέγα ὕψος, καὶ διηγῆθη ὅτι «οὗτος ὁ μοναχός, ὁ ὁποῖος ἔλεγε τὸ «Μετανοεῖτε», ἔφθασε καὶ μὲ ἐκράτησε καὶ δὲν μὲ ἄφησε νὰ συντριβῶ εἰς τὴν γῆν». Αὐτὸ τὸ παιδίον ἐνηλικιωθὲν ἔγινε μοναχὸς καὶ εὐηρέστησεν εἰς τὸν Θεὸν διὰ τῆς μοναχικῆς αὐτοῦ πολιτείας. Ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ θαύματος ἐν Εὐβοίᾳ, ὁ ὄσιος Νίκων ἐτέλεσε καὶ δεύτερον θαῦμα ἐν αὐτῇ, θεραπεύσας δαιμονόπληκτον νεαρὰν γυναῖκα, διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ὁποίας ἐδεήθη δημοσίᾳ καὶ μὲ τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος μετὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ θαῦμα «θαυμάσας τῆς τε μεγαλουργίας καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίας τὸν ὄσιον, ὡς κρείττονι λοιπὸν ἢ κατὰ ἄνθρωπον αὐτῷ προσέχειν», δηλαδὴ, ὁ λαὸς ἔνεκα τῶν θαυμαστῶν ἔργων τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ἀποδοχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν προσευχῶν αὐτοῦ ἐπρόσεχεν αὐτόν, ὡς ἀνώτερον ἀπὸ ἄνθρωπον πρόσωπον»¹⁰. Ἡ μνήμη τοῦ ὁσίου τούτου κήρυκος τῆς μετανοίας τελεῖται τῇ 27 Νοεμβρίου.

Κατὰ τὴν ΙΑ' ἑκατονταετηρίδα ἐκήρυξε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ Ὁρεῶ τῆς βορείου Εὐβοίας καὶ εἰς τὴν οὐχὶ πολὺ μακρὰν αὐτοῦ εὐρισκομένην μικρὰν νῆσον Στρογγυλήν, μίαν τὴν καὶ νοτιωτέραν ἐκ τῶν Λιχαδονήσων εἰς τὸν βόρειον Εὐβοϊκὸν κόλπον, ὁ ἐκ Μυστρᾶ τῆς Λακωνίας ὄσιος Γρηγόριος. Εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Γρηγορίου, συμπεριλαμβανόμενον ἐν τῷ «Βίῳ καὶ πολιτείᾳ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα καὶ ἐτέρων τινῶν ὁσίων τῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις διαλαμψάντων», περιεσώθη ἐν τμημα ὁμιλίας τοῦ ὁσίου Γρηγορίου γενομένης, ὡς προαναφέρθη, εἰς τὸν Ὁρεόν, καί, ὡς φαίνεται ἀποτελούσης τὰ κεντρικὰ σημεῖα τοῦ περὶ μετανοίας συνεχοῦς κηρύγματος αὐτοῦ.

Ὁ ὄσιος Γρηγόριος ἐκήρυττε πρὸς τὰ συρρέοντα πλήθη τοῦ λαοῦ καὶ ἔλεγε συγκεκριμένως: «Πατέρες καὶ ἀδελφοί, πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα καὶ μὲ κάθε δύναμιν νὰ φροντίζωμεν διὰ νὰ πραγματοποιῶμεν τὰς ἀγίας ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ἕως ὅτου ἔχωμεν καιρὸν, πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ τὸ τέλος τοῦ βίου ἡμῶν, καὶ νὰ εἴμεθα πρῶθυμοι νὰ εὐαρεστῶμεν εἰς αὐτὸν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο μὲ τὴν ἐγκράτειαν ὄχι μόνον φαγητῶν καὶ ποτῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐγκράτειαν τῶν πονηρῶν λογισμῶν καὶ τῶν καταστρεπτικῶν παθῶν, καθ' ὅσον περὶ αὐτῶν διδάσκει ἡμᾶς ὁ μακάριος Παῦλος, ὅταν λέγῃ «ἄς καθαρίσωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ κάθε τι τὸ ὁποῖον μολύνει τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν καὶ ἄς τελειοποιώμεθα εἰς τὴν ἀγιωσύνην μὲ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ». «Ἐπειδὴ οὐδὲν ἐρασιμώτερον Θεοῦ, οὐδὲ ἐπιθυμητότερον, οὐδὲ πθεινότερον, οὐ ἔργον πάντα τὰ ὠραία τῆς γῆς». Πρέπει λοιπὸν, ἐκείνος ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται νὰ ζῆ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, νὰ ἔχη πάντοτε εἰς τὸν ἑαυτόν του αὐτὰ τὰ τέσσαρα, ταπεινώσιν, καὶ ἀπόλυτον προσοχὴν, ἀντίρρησην, καὶ προσευχὴν. Ταπεινώσιν μὲν, διὰ τοὺς ὑπερηφάνους δαίμονας, προσοχὴν δέ, διὰ νὰ φυλάττῃ τὴν καρδίαν ὥστε νὰ μὴ δέχεται πονηρὸν λογισμὸν, ἀντίρρησην δέ, ἵνα ὅταν ἕνας τοιοῦτος πονηρὸς λογισμὸς ἐμφανισθῇ νὰ ἀντιλέγῃ μὲ ὀργὴν εἰς τὸν δαίμονα ὁ ὁποῖος τὸν ὑπεκίνησε, προσευχὴν δέ, ἵνα μετὰ τὴν ἀντίρρησην ταχέως ἐκ βάθους καρδίας φωνάζῃ μὲ ἀλλάγητον στεναγμὸν πρὸς τὸν Κύριον ὅστις δύναται νὰ σώζῃ καὶ ἀμέσως θὰ ἴδῃ νὰ διαλύεται ὡς καπνὸς καὶ νὰ διώκεται ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς. Διότι κατὰ τὸν Ἀπόστολον «πρέπει νὰ ὑποστῶμεν πολλὰς θλίψεις διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»¹¹. Ὁ ὄσιος Γρηγόριος εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸ Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐκ τῆς ἐπομένης ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος περιεσώθη ἡ «Ὀμιλία ἐπιστάντος τῷ κατ' Εὐβοίαν Εὐ-

10. Χρυσόστομου Θεμέλη Μητροπολίτου Μεσσηνίας, *Εὐβοϊκὴ Ἀγιολογία* (ἀνάτυπον ἐκ τῆς Θεολογίας), Ἀθήναι 1982, σελ. 16-17.

11. Χρυσόστομου Θεμέλη Μητροπολίτου Μεσσηνίας, *Εὐβοϊκὴ Ἀγιολογία* (ἀνάτυπον ἐκ τῆς Θεολογίας), Ἀθήναι 1982, σελ. 28-29.

ρίπω» τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μιχαήλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου (1182-1222). Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐξεφωνήθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1185 καὶ 1187 ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς τούτου ἱεράρχου, εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο, πλὴν ἄλλων, καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Εὐρίπου (Χαλκίδος). Ἐξεφωνήθη δὲ ἐν Εὐρίπω, δηλαδὴ εἰς τὴν σημερινὴν Χαλκίδα. Ἀφορμὴ τῆς ὁμιλίας ταύτης ὑπῆρξεν ἡ ὀχλοκρατικὴ ἀκαταστασία, ἡ δημιουργηθεῖσα τότε ἐκ τῶν Εὐριπιωτῶν (Χαλκιδέων), καὶ ἀποσκοποῦσε εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς σύστασιν δι' ἐπικράτησιν ὁμονοίας καὶ εἰρηνικῆς συμβιώσεως μεταξὺ τῶν ἐν ὑπερσχῆ πολιτῶν καὶ τῶν ἀσθενεστέρων.

Λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ σοφὸς ἱεράρχης ἐκ τῆς παλιροῦς τῶν ὑδάτων τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου, ὅπως πρὸ αὐτοῦ ὁ ὄσιος Νίκων ὁ «Μετανοεῖτε», διδάσκει ἐν ἀρχῇ τῆς ὁμιλίας του τὸ «ἀλλοιωτικὸν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων... καὶ τὸ ρευστὸν αὐτῶν καὶ ἀστάθμητον». Ἐπαινεῖ ἔπειτα τὸ «πολυπληθές» τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, καὶ χαρακτηρίζει αὐτοὺς ὡς «φιλοποίμενας καὶ φιλοθέους». Ἐν συνεχείᾳ στηλιτεύει τὴν στασιαστικὴν ἐν τῇ πόλει κατάστασιν καὶ συμβουλεύει χαρακτηριστικῶς τὰ ἐξῆς: «Ὁμόνοια δ' ἂν φυλάττοιτο παρ' ὑμῖν εἰ δικαιοσύνην τιμᾶτε καὶ τὴν κατ' ἀναλογίαν ἰσομοιρίαν ἀσπάξεσθε καὶ μὴ πλεονεκτοῦσιν ἐν ὑμῖν ἔνιοι κάπυ μὲν ταῖς λήψεσι τῶν ἀγαθῶν σπουδάζουσι τὸ πλεῖον λαμβάνειν, ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς προσφοραῖς διδόναι τὸ ἔλαττον· ἀδικῶν γὰρ ἀνδρῶν τοῦτο γνῶρισμα, πλεονεκτεῖν μὲν τῶν ἄλλων ἐν ἀγαθῷ οἰσθῆτινι, ἐν δὲ τοῖς ἐπαχθέσι μειονεκτεῖν. Ἄν δὲ καὶ κατὰ πενεστέρων τῇ ἀνισότητι ταύτῃ χρῶτο τις, οὗτος ἂν εἴη ὁ πάντων πλεονεκτῶν ἀδικώτατος. Ὑμεῖς δὲ ἀλλὰ δίκαιοι ἂν εἴητε καὶ ὁμοιοητικοί, εἴ περ οἱ μὲν δυνατοὶ μὴ τῇ δυνάμει κατὰ τῶν ταπεινοτέρων χρῆσθε μὴδ' ἐν τούτῳ τὴν ὑπεροχὴν ἔχειν σπουδάζητε ἐν τῷ καταδυναστεύειν τῶν ἀσθενεστέρων καὶ καθυπερηφανεῖν ἀρχικώτερον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιλαμβάνεσθε καὶ προμηθεῖσθε καὶ συνεκκουφίζετε εἴ τι που ἐπαχθές αὐτοῖς ἐπισφρῆσειεν, οἱ δ' αὖ πενέστεροι μὴ παρρησιάζεσθε κατὰ τῶν φαινομένων ἐν ὑμῖν ἀνδρῶν τῆς τύχης θρασύτερον, ἀλλ' ἀφοσιοῦσθε σφίσι αἰδῶ καὶ τιμὴν τὴν προσήκουσαν»¹². Ἡ προτρεπτικὴ αὕτη ὁμιλία περὶ ὁμονοίας μεταξὺ πλουσίων-εὐγενῶν, καὶ πενεστέρων-ἀγενεστέρων, ἐπισφραγίζεται διὰ τῶν ἐξῆς: «Καὶ ὑμεῖς τοίνυν ὅσοι τῶν εὖ γεγονότων καὶ φύντες καὶ τραφέντες τὴν τῶν πλειόνων τύχην ὑπερανέβητε καὶ γεραρῶτεροι τῶν ἄλλων ἐστέ, μὴ τῶν ἀγενεστέρων κατεπαίρεσθε, εἰδότες ὡς εἰ καὶ μὴ εὐροοῦσιν ὡσαύτως, ἀλλὰ πρῶτα μὲν τῆς αὐτῆς ἔτυχον φύσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ καὶ πλάστου μετέλαχον, εἶτα καὶ

ὑπὸ τῷ αὐτῷ βασιλεῖ ταττόμενοι ὁμόδουλοι εἰσι καὶ τοῦτο γε τὸ μέρος τοῦ ἰσηγορεῖν οὐκ ἀνάξιον. Μὴ γοῦν πλουτεῖτε κατὰ τοῦ πένητος, μᾶλλον μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν ταπεινοτέρων χρῆσθε τῇ τῆς τύχης διαφορότητι· μὴ φοβερῶτατοι φαίνεσθε ὡς κακοποιεῖν προχειρότατοι, ἀλλ' ἀγαπητοὶ μᾶλλον ὡς ἀντιληπτικοὶ καὶ δυνάμενοι εὖ ποιεῖν καὶ βουλόμενοι. Ὡς γὰρ ἀπαιτεῖ Θεὸς τοὺς πενεστέρους τὸ ὑπεῖκιν καὶ πείθεσθαι, οὕτω καὶ τοὺς εὐπορωτέους τὸ βοηθεῖν αὐτοῖς καὶ χειρὶ καὶ βουλῇ καὶ τοῖς χρήμασιν. Εἰ οὕτως συμπουλιτεύοισθε, ἀρρήτοις ἂν ὁμονοίας δεσμοῖς συνέχοισθε καὶ τὸ τῆς ἀγάπης ἀγαθὸν φυλάττοιτο παρ' ὑμῶν καὶ παρὰ τοῦδε φυλάττοιθε· ὡς, ἀπόυσης ταύτης, οὐ περίβολος ἀδαμάντινος, οὐκ ἀκρόπολις ἀπότομος καὶ κρημνώδης, οὐ πέλαγος, ὑγραῖς ἀγκάλαις, ὡς ἔφη τις, περισφιγγον, οἶδε πόλιν φρουρεῖν ἀνάλωτον. Ταύτη καὶ ὑμεῖς πλέον θαρρεῖτε ἢ τῷ πορθμῷ τουταῖ... Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἐν τῷ αἵματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὰ πάντα συνδήσας εἰς ἓν, διατηροῖ πάντας ἐν ὁμονοίᾳ, τὸ αὐτὸ φρονοῦντας καὶ λέγοντας ἐνὶ χεῖλει καὶ φωνῇ τῇ αὐτῇ, ἵνα δοξάζηται ὡς πατὴρ ἀγάπης καὶ ὢν καὶ καλούμενος νῦν τε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν»¹³.

Ἐπὶ τῆς χρονικῆς περιόδου τῆς ἐν Εὐβοίᾳ φραγκοκρατίας (1205-1470), καὶ εἰδικώτερον κατὰ τὴν ΙΔ' ἑκατονταετηρίδα, ὁ Εὐβοεὺς ὄσιος Ἰωσήφ μαθητῆς τοῦ ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου καὶ συμμαθητῆς ἐν οσιότητι τοῦ ἐπίσης Εὐβοέως ὁσίου Γερασίμου τοῦ Σιναΐτου, ἂν καὶ ἦτο «ιδιώτης κατὰ τὴν ἕξω σοφίαν», ὅμως διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατετρόπωνε διὰ τοῦ κηρύγματός του τοὺς κατὰ κόσμον σοφοὺς ἀντιπάλους του καὶ κατάρθωνε νὰ φέρῃ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τοὺς ὑπὸ τῶν Λατίνων παρασυρθέντας χριστιανοὺς. Οἱ ἀντιφρονοῦντες οὗτοι ἠσπάζοντο τὰς λατινικὰς δοξασίας περὶ ἡσυχασμοῦ. Ἐκ τοῦ βίου τοῦ Εὐβοέως ὁσίου Ἰωσήφ δὲν φαίνεται ἐπακριβῶς ἂν τὰ ἀντιλατινικὰ ἐπιτυχῆ κηρύγματα αὐτοῦ ἐγένοντο ἐν Εὐβοίᾳ, χωρὶς ὅμως ἐκ τούτου νὰ ἀποκλείεται ἡ κηρυγματικὴ δραστηριότης αὐτοῦ ἐν τῇ γενετείρᾳ του νήσῳ ταύτῃ¹⁴. Ὁ Εὐβοεὺς ὄσιος Ἰωσήφ, ὅστις διέπρεψεν εἰς τὴν ἀντιλατινικὴν διδασκαλίαν, εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸ ὀρθόδοξον Ἀγιολόγιον.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

12. Σπυρίδωνος Λάμπρου, Μιχαήλ Ἀκομινάτου τοῦ Χωνιάτου τὰ σωζόμενα, τόμος Α', Ἀθήναι 1879, σελ. 180-186 καὶ δὴ σελ. 184. Καὶ τόμος Β', Ἀθήναι 1880, σελ. 474-478.

13. Σπυρίδωνος Λάμπρου, ἔνθα ἀνωτέρω, τόμος Β', σελ. 185-186. Πρβλ. Γεωργίου Χατζηκόστα, Ἡ Χαλκὶς κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα (Βάσει τῆς μαρτυρικῆς Μιχαήλ Ἀκομινάτου), ἐν Ἀρχεῖον Εὐβοῦκῶν Μελετητῶν, τόμος ΣΤ', Ἀθήναι 1959, σελ. 180-193.

14. Χρυσοστόμου Θέμελη Μητροπολίτου Μεσσηνίας, Εὐβοϊκὴ Ἀγιολογία (ἀνάτυπον ἐκ τῆς Θεολογίας), Ἀθήναι 1982, σελ. 45-46.

Η Β' ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ*

ΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

6. Μετά τὰς ὡς ἄνω, πρὸς γενικὴν θεώρησιν τῶν θεμάτων, γενομένης —ὠφελιμωτάτης δὲ ἀποδειχθείσης— συζητήσεως, καθιερώθησαν τέσσαρες Ἐπιτροπαί, εἰς τὰς ὁποίας ἀνετέθη νὰ μελετήσουν ἐν λεπτομερείᾳ τὰ θέματα καὶ νὰ συντάξουν σχέδια Ἀποφάσεων τῆς Β' Προσυν. Πανορθοδόξου Διασκέψεως πρὸς ψήφισιν ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας καὶ παραπομπῆν αὐτῶν, ὡς ἁριστικῶν εἰσηγητικῶν κειμένων, εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον.

Αἱ συγκροτηθεῖσαι Ἐπιτροπαὶ εἶναι αἱ ἑξῆς:

Ἄναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, συμφώνως ταῖς ἀπαίτησεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς.

Α' Ἐπιτροπὴ (Παλαιὸν Κτίριον).

Μητροπολίτης Νέας Ἱερσέης κ. Σίλας
Μητροπολίτης Καρθαγένης κ. Παρθένιος
Καθηγητῆς Γεώργιος Γαλίτης
Μητροπολίτης Μίνσκ καὶ Λευκορωσσίας κ. Φιλάρετος
Καθηγητῆς Στόγιαν Γκόσεβιτς
Ἐπίσκοπος Τυργουδιτσίου κ. Βασίλειος
Μητροπολίτης Βράτσης κ. Καλλίνικος
Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος
Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεσβέζης κ. Μελέτιος
Πρωτοπρεσβύτερος κ. Α. Σεμενιούκ
Ἀρχιεπίσκοπος Τσοκονδίδης κ. Ἰωάννης
Διάκονος Δρ Προυζίνσκυ
Μητροπολίτης Ἐλαιγκίου κ. Ἰωάννης

Γλῶσσαι ἐργασίας: ἐλληνικά, ρωσικά.

Κωλύματα γάμου.

Β' Ἐπιτροπὴ (Αἴθουσα τηλεράσεως)

Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖος
Δρ Σαμίρ Γκολάμ
Καθηγητῆς Βλάσιος Φειδάς
Πρωτοπρεσβύτερος κ. Βιτάλιος Μποροβόι

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 464 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

Μητροπολίτης Βανάτου κ. Νικόλαος
Καθ. Σταυρόφορος Οἰκ. Νικόλαος Σιδάρωφ
Μητροπολίτης Κυρηναίας κ. Γρηγόριος
Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος
Ἐπίσκοπος Γκάνγκι καὶ Βιαλιστόκ κ. Σάββας
Ἐπίσκοπος Μετσαχέτης καὶ Δζεδαχέτης κ. Ἀνανίας
Πρωτοπρεσβύτερος Δρ Γκαρσλάβ Σουθάρσκυ
Ἐπίσκοπος Ἰοενσούου κ. Ἀλέξιος

Γλῶσσαι ἐργασίας: ρωσικά, γαλλικά, ἀγγλικά (ἐλληνικά).

Ἡ μεριολογία καὶ ἡ ζήτημα. Μελέτη τοῦ ζητήματος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἐξεύρεσις τρόπου συμπράξεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ θέμα τοῦ κοινοῦ ὑπ' ἀπάντων τῶν χριστιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἐν ὀρισμῆν ἡ Κυριακῇ.

Γ' Ἐπιτροπὴ (Ἐκκλησία Ἁγίου Παύλου)

Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος
Μητροπολίτης Ἀξώμης κ. Πέτρος
Μητροπολίτης Ὁρους Λιθάνου κ. Γεώργιος
Μητροπολίτης Πέτρας κ. Γερμανός
Μητροπολίτης Κιέδου καὶ Γαλικίας κ. Φιλάρετος
Ἐπίσκοπος Σουμαδίας κ. Σάββας
Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ Σουτσάβας κ. Θεόκτιστος
Μητροπολίτης Βιδύνης κ. Φιλάρετος
Δρ Ἀνδρέας Μιτσίδης
Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας
Δρ Ἰωάννης Ἀγκιμιούκ
Ἀρχιεπίσκοπος Σουχούμης καὶ Ἀμπχαζίας κ. Δαυὶδ
Μητροπολίτης Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος
Πρωτοπρεσβύτερος Καθηγητῆς κ. Μάτσι Σιντορόφ

Γλῶσσαι ἐργασίας: ἐλληνικά, ρωσικά, γαλλικά, ἀγγλικά (γερμανικά).

Τὸ θέμα τοῦ «καθορισμοῦ κατὰ πόσο εἶναι δυνατὸν εἰς τὸ μέλλον νὰ χεירוτονῶνται Ἐπίσκοποι

ἐκ μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν ἀπλῶς τὴν εὐχὴν τῆς ρασσοφορίας καὶ οὐχὶ μόνον ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν τὸ μέγα σχῆμα.

Δ' Ἐπιτροπὴ (Βιβλιοθήκη)

Πρωτοπρεσβύτερος κ. Βόρις Μπομπρίνσκοϊ
Μητροπολίτης Νουβίας κ. Συνέσιος
Μητροπολίτης Ἑλισπούλεως κ. Σπυρίδων
Μητροπολίτης Κρουτίτσκης καὶ Κολόμνας κ. Ἰουθενάλιος
Δρ. Ντάν - Ἡλίο Τσομποτέα
Μητροπολίτης Στάρας Ζαγοράς κ. Παγκράτιος
Καθηγητὴς Ἰωάννης Καλογήρου

Γλώσσα: ἐργασίας: ἑλληνικά, ρωσικά, γαλλικά (βουλγαρικά).

Αἱ Ἐπιτροπαὶ αὐταί, συνελθοῦσαι εἰς ἴδιον ἐκάστη χωρὸν καὶ συγκροτηθεῖσαι εἰς σώματα διὰ τῆς ἐκλογῆς Προέδρου καὶ Γραμματέως, ἐπελήφθησαν τοῦ ἀνατεθέντος εἰς αὐτάς ἔργου μετὰ ζήλου. Οὕτω παρουσίασαν ἐμπροθέσμως τὰ συνταγένητα ὑπ' αὐτῶν κείμενα, τὰ ὁποῖα καὶ ὑπέβαλον εἰς τὸν Σεβ. Πρόεδρον. Ταῦτα διακρίνει ἡ βραχυλογία καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἐν ἐκτάσει διατυπώσεως τοῦ σκεπτικοῦ, τὸ ὁποῖον ὠδήγησεν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν προτεινομένων. Τοῦτο δὲν ἰσχύει μόνον διὰ τὸ περὶ νηστείας κείμενον, διὰ τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ἀντίθετος ὑπόδειξις κατὰ τὰς προηγηθείσας ἐν Ὁλομελείᾳ Συνεδρίας.

7. Τὰ κείμενα τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Διασκέψεως εἶναι τὰ ἑξῆς:

Α' ΕΠΙΤΡΟΠΗ: ΑΙ ΝΗΣΤΕΙΑΙ

Τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ

Γέροντι Χαλκηδόνος κ. Μελίτων

Πρόεδρῳ τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως,

Σεβασμιώτατε ἅγιε Πρόεδρε,

Ἡ ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας τῆς Β' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως συσταθεῖσα Α' Ἐπιτροπὴ πρὸς θεώρησιν καὶ ἐξέτασιν τοῦ ὑπὸ τῆς Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς (Γενεύης 1971) ἐτοιμασθέντος κειμένου ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς» καὶ κατάρτισιν ὀρθοῦ ἐισηγητικοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φακέλου, συνελθοῦσα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ (προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νουβίας κ. Συνέσιου ἐκλεγέντος προέδρου) Σεβ. Μητροπολίτου Ἑλισπούλεως κ. Ἰωάννου, γραμματεύοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νικουπόλεως καὶ Πρεσβύτερος κ. Μελετίου, ἀφοῦ ἐμελέτησεν μετὰ τῆς ὀφειλομένης προσοχῆς, α) τὸ ἐισηγη-

τικὸν κείμενον τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς (Σαμπεζὺ - Γενεύης, 1971), β) τὰς γραπτὰς ἐισηγήσεις τῶν ἀγιωτάτων τοπικῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, γ) τὰς διὰ γνωμῶν ἐν τῇ Ὁλομελείᾳ δοθείσας, καὶ γενομένας ὁμοφώνως παρὰ τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς δεκτάς, δ) τὰς ὑπευθύνως διατυπωθείσας κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπόψεις τῶν μελῶν αὐτῆς ἐκφραζόντων τὴν ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ θέματος θέσιν τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν, καὶ δυναπιστώσασα ἐξ αὐτῶν ὅτι ἡ τροποποίησις ἢ σύντημις τῶν παραδεδομένων ἱερῶν νηστειῶν δὲν εὐρίσκει εὐμενῆ ἀπήχησιν εἰς τε τὰς Ἱερὰς Συνόδους καὶ τὸν εὐσεβῆ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν λαόν, ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως νὰ προτείνῃ πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τῆς Ὁλομελείας τὸ κάτωθι:

«Εἰσηγητικὸν πρὸς τὴν Ἀγίαν καὶ Μεγάλην Σύνοδον κείμενον» ἐπὶ τοῦ θέματος:

«Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς».

1. Νηστεία εἶναι ἡ πλήρης ἐγκράτεια τοῦ χριστιανοῦ, ἣτις ἐπεκτείνεται τόσο εἰς τὸ σῶμα ὅσον καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις καὶ αἰσθήσεις.

Ἡ νηστεία δὲν εἶναι ἐφεύρημα ἀνθρώπων πρὸς ἐξυπηρέτησιν οἰωνοδῆποτε ὑγεινῶν, κοινωνικῶν ἢ θρησκευτικῶν ἀρχῶν. Εἶναι νόμος θεῖος. Εἶναι ἡ πρώτη φανέρωσις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἀνθρώπον: «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν Παραδείσῳ, εἶπεν ὁ Θεός, φάγεσθε· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ Παραδείσου, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ». Ἀπὸ αὐτὰ συνάγεται, ὅτι ἡ νηστεία «συνηλικιωτὴς ἐστὶ τῆς ἀνθρωπότητος· νηστεία γὰρ ἐν τῷ Παραδείσῳ ἐγκοιμητήθη», ὡς παρατηρεῖ ὁ Μέγας Βασίλειος (Περὶ Νηστείας Λόγος Α', 3).

Ἡ τήρησις τῆς ἐντολῆς τῆς νηστείας ἐν τῷ Παραδείσῳ θὰ ὠδήγει τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν θέωσιν. «Ὅμως ἐπειδὴ οὐκ ἐνηστεύσαμεν, ἐξέπεσαμεν τοῦ Παραδείσου» (Μ. Βασίλειος, Περὶ Νηστείας Λόγος Α', 4). Πολλὴν περὶ τούτου ὑψηλὸν θεολογικὴν εὐρίσκωμεν εἰς τοὺς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὕμνων καὶ ἰδίως τοὺς ψαλλομένους κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς. Ἡ Νηστεία ἀποτελεῖ τὴν πλέον δυναμικὴν καταγγελίαν τῆς προγονικῆς ἀποφάσεως καὶ προσπάθειαν διορθώσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πτώσεως.

2. Ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος, δοθεὶς εἰς τὸν Προφήτην ἀφοῦ ἐνήστευσεν ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ἐπέβαλλεν εἰς τὸν παλαιὸν Ἰσραὴλ πέντε νηστείας ταπεινώσεως, κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ ἁμνοῦ, τῶν ἐβδομάδων τοῦ Ἰλασμοῦ, τῆς σκηνοπηγίας καὶ τῶν σαλπύγγων, αἱ ὁποῖα ἀπασα ἀποσκοποῦν κυρίως εἰς τὸν ἐξίλασμόν: «καὶ ἔσται τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰῶνιον ἐν

τῷ μηνί τῷ ἑβδόμῳ δεκάτῃ τοῦ μηνός... ταπεινώσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν» (Λευϊτ. 16, 21). Μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν προστετέθησαν ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ ἄλλα νηστεία: εἰς ἀνάμνησιν ἐθνικῶν συμφορῶν καὶ ἑτέρων γεγονότων τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραὴλ μὲ στόχον τὴν πρόκλησιν μετανοίας: «σάλπισατε σάλπιγγι· ἐν Σιών ἁγιάσατε νηστείαν· κηρύξατε θεραπείαν... φέσαι, Κύριε τοῦ λαοῦ σου καὶ μὴ δῶς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ἐνεχθῆναι» (Ψαλμ. 2, 15 καὶ 17). Κατὰ τὰς περιόδους τῆς νηστείας ὁ παλαιὸς Ἰσραὴλ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐκδηλοῖ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς περισότητος, τῆς ἐπιδραστικότητος τοῦ χρόνου τῶν γευμάτων καὶ τῆς χρήσεως νηστεϊμῶν φαγητῶν καὶ ποτῶν τὰ ὅποια χαρακτηρίζονται ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ὡς «ἄρτος κακώσεως» καὶ «ὕδωρ κακώσεως». Κύριος στόχος τῶν νηστειῶν αὐτῶν ἦτο ἡ ταπεινώσις τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος, δι' ἧς μόνως δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ταπεινωθῇ θεαρέτως ἐνώπιον τοῦ Κυρίου.

3. Ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνανθρωπήσας, οὔτε κατήγγησε, οὔτε ἐμείωσε τὴν σημάσιαν τῆς νηστείας. Ἀντιθέτως νηστεύσας ὁ ἴδιος ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ κηρύγματος τῆς μετανοίας, οὐ μόνον ἔδειξε σαφῶς τὴν σχέσιν τῆς νηστείας πρὸς τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ ἠγγίασε τὴν νηστείαν (Ματθ. 4, 1-2). Ἠξίωσε δὲ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ νὰ καταβάλλουν πάντοτε πᾶσαν φροντίδα, ὥστε ἡ νηστεία αὐτῶν νὰ εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μόνου πολυτέμνος καὶ νὰ μὴ ἀποσκοπῇ εἰς ἐπίγεια κατ' ἀνθρώπον ἐπιτεύγματα: «Ἔταν νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ Πατὴρ σου ὁ δόξων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ» (Ματθ. 6, 16-18). Εἰς πολλὰ δὲ ἄλλα σημεῖα τῆς Καινῆς Διαθήκης συνιστάται ἡ νηστεία ὡς μέσον ἐγκρατείας, πνευματικῆς ἀναστάσεως καὶ μετανοίας (Πράξ. 9,9. 13,2. 14, 23). Τόσον δὲ ἐντονος εἶναι ἡ ἀποψὶς αὐτῆ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, ὥστε νὰ λέγῃ ὁ Μ. Βασίλειος ἀποφθεγματικῶς: «μετάνοια χωρὶς νηστείας ἀργή» (Περὶ Νηστείας Λόγος Α', 3).

4. Παρὰ τὴν ὁμοίωσιν ὅμως πρὸς τὸν ὡς ἄνω χαρακτήρα καὶ σκοπὸν τῆς νηστείας, ὁ φιλόανθρωπος Σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς ἀπακάλυψεν εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πανευφύμους Ἀποστόλους του καὶ δι' αὐτῶν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἡ νηστεία ἡ συνοδευομένη ὑπὸ προσευχῆς εἶναι ὁ μόνος τρόπος κατανικήσεως καὶ ἐκδιώξεως τοῦ Διαβόλου: «τὸ γένος τοῦτο ἐν οὐδενὶ ἐκπορεύεται, εἰμὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ». Μεταξὺ δὲ τῶν δύο προέχει ἡ νηστεία, ἀφοῦ κατὰ τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Κλήμεντα, ἐπίσκοπον Ρώμης, «κρείσσων νηστεία προσευχῆς» (Β' Ἐπιστολή, 16).

5. Συνεπὲς πρὸς ταῦτα οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ οἱ ἴδιοι ἐνήστευσαν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ θείου ἔργου τοῦ κηρύγματος καὶ ἐπέδωκαν εἰς πάντας τοὺς μαθητὰς αὐ-

τῶν χριστιανούς νὰ νηστεύουν εἰς τιμὴν τοῦ σωτηρίου Πάθους τοῦ Κυρίου Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν: «καὶ νηστεία ὑμῶν, παραγγέλουσι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, μὴ ἔστωσαν μετὰ τῶν ὑποκριτῶν· νηστεύουσι γὰρ δευτέρα σαββάτων καὶ πέμπτη ὑμεῖς δὲ νηστεύσατε τετάρτα καὶ παρασκευὴν» (Διδαχὴ 8,1). Ἐκτοτε δὲ αἱ νηστεία τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς, ὁμοῦ μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καθαγιασθείσης καὶ ἐκκλησιαστικῶν νομοθετηθείσης Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς, ἀποτελοῦν ἐν τῇ Ἀγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ ἱερώτατον καὶ σεβασμιώτατον θεσμὸν. Κατὰ τὴν ἁγίαν Τεσσαρακοστήν, ἥδη ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας χρόνων, οἱ χριστιανοὶ ἐτήρουν καθήμενῶς δλοτελῆ νηστείαν μέχρι ἐσπέρας· τινὲς δὲ τὴν δλοτελῆ αὐτὴν νηστείαν δὲν διέκοπτον διὰ τῆς λήψεως τροφῆς τὸ ἐσπέρασ, ἀλλ' ἐξηκολούθουν αὐτὴν ἐπὶ δύο ἢ καὶ περισσοτέρας ἡμέρας. Ἡ τάξις αὐτὴ ἐτηρείτο ἰδιαίτως κατὰ τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα Μεγάλῃν λεγομένην Ἐβδομάδα, κατὰ τὴν ὁσίαν: «οἱ μὲν καὶ πάσας ὑπεριθέασιν ἄσιτοι διατελοῦντες, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τρεῖς, οἱ δὲ τέσσαρας, οἱ δὲ οὐδεμίαν» (Διονυσίου Ἀλεξανδρείας Ἐπιστολὴ πρὸς Βασιλεῖδην PG 10, 1278). Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς, ἐτηρείτο ξηροφαγία, ἦτοι κατὰ μὲν τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον οἱ πιστοὶ ἐγεύοντο μόνον ἄρτου, ἄλατος καὶ ὕδατος (Περὶ πίστεως 22,10), ἐνῶ κατὰ τὰς Ἀποστολικὰς Διαταγὰς ἐγεύοντο καὶ λαχάνων ἄνευ ἐλαίου (Β:δλ. Ε', 18).

6. Ἡ παράδοξις αὐτῆ ἐλευθερία εἰς τὴν κατὰ δύναμιν τήρησιν τῆς νηστείας τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς Μεγάλῃς Ἐβδομάδος δεικνύει σαφῶς ὅτι ἡ νηστεία εἶναι νόμος πνευματικὸς, εἰς τὸν ὅποιον καλοῦνται ἅπαντες οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀνταποκριθῶν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ δυνατότητα, χωρὶς ὅμως νὰ παρέχηται ποτὲ εἰς οὐδένα ἐλευθερία καταφρονήσεως τοῦ ἱεροῦ τοῦτου θεσμοῦ: «ὅρα μὴ τις σὲ πλανήσῃ ἀπὸ ταύτης τῆς ὁδοῦ τῆς διδασχῆς... εἰ μὲν γὰρ δύνασαι βαστάσαι ὄλον τὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου, τέλειός ἐσαι· εἰ δὲ οὐ, ὁ δύνει, τοῦτο ποιεῖ· περὶ δὲ τῆς ὁρώσεως, ὁ δύνασαι, βάστασον» (Διδαχὴ 6, 1-3).

Οὐδεὶς ἐκ τῶν νόμων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τόσον πνευματικὸς καὶ οὐδεὶς παρουσιάζει τόσην εὐελιξίαν καὶ διῆξι: τόσην ἐλευθερίαν, ὅσην ὁ ἱερός τῆς νηστείας θεσμὸς. Καὶ τοῦτο διότι δι' αὐτῆς ἐπιδιώκεται ὄχι ἡ συντριβὴ ἢ ἐκμηδένισις τοῦ σώματος, ἀλλ' ἁπλῶς ἡ υπερνικήσις καὶ χαλιναγωγήσις τῶν παθῶν. «Ἡμεῖς οὐκ ἐδιδάχθημεν εἶναι σωματοκτόνοι, ἀλλὰ παθοκτόνοι», τονίζουσι, ἐξαιρόντες τὸν πνευματικὸν χαρακτήρα τῆς νηστείας οἱ ἀσκητάτοι ἀσκηταὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐρήμου. Κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρας, ἡ νηστεία εἶναι μία ἐλευθερία πράξις θυσίας ἐπιγείων, χάριν τῆς πνευματικῆς προκοπῆς· εἶναι ἀρνησις θηελούσιος παντός, ὅτι ὑποδουλόναί τὴν ψυχὴν καὶ διαστρέφει τὸ σῶμα διὰ τῶν ἐξωθεν πειρασμῶν καὶ τῶν παρὰ φύσιν παθῶν· εἶναι μέσον ὑπακοῆς καὶ ἐνσυχύσεως τῆς δυνάμεως τῆς θελήσεως· δείχνει τὸν δυναμισμὸν τῆς μετανοίας· εἶναι ἡ κυριώτερα συμβολὴ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἁγιασμοῦ του.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΑΙ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΙΔΕΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ*

Ἡ εἰρήνη ἐπικρατεῖ, ὅταν εἰς ἕκαστον ἄτομον ὑπάρχη ἡ ἐσωτερικὴ εἰρήνη. Τὸ προφητικὸν κήρυγμα τῆς κοινωνικῆς εἰρήνης προϋποθέτει τὴν ἐν ἐνὶ ἑκάστῳ ἐνυπάρχουσαν ἐνδύμυχον εἰρήνην. Ἐνέχει δὲ πρωταρχικὴν διὰ τοὺς Προφήτας σημασίαν αὕτη, διότι λόγῳ ἐλλείψεως ταύτης ἐπέρχονται οἱ πόλεμοι. Διὸ μετὰ δριμύτητος ἐλέγχουν τὴν ἀσέβειαν καὶ ἀπιστίαν πρὸς τὸν Θεόν, καταφέρονται ἐναντίον τῆς λατρείας τοῦ Βάαλ, ψέγουσι τὰς κακίας καὶ ἀθλιότητας τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας, τὸν ἀνήθικον βίον τῶν πολιτῶν αὐτῆς, τὰς πολλὰς ἀδικίας, τὰς ἀθεμίτους σχέσεις τῶν δύο φύλων, τὴν παρέκκλισιν ἐκ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, τὴν ῥοπήν πρὸς τὸν πλοῦτον, τὴν ἀπληστίαν, τὴν πολυτέλειαν, τὴν ἀκόλαστον ζωὴν, τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν ἀρχόντων, δικαστῶν καὶ λοιπῶν ἡγετῶν τοῦ λαοῦ, παντὶ δὲ σθένει ἐπιδιώκουν διὰ τῶν παραινειτικῶν αὐτῶν λόγων τὴν σωφροσύνην καὶ χρηστὴν τούτου διαπαιδαγωγίαν. Τὴν στενοχωρίαν δὲ καὶ τὴν θλίψιν αὐτῶν ἐκφράζουν ἐν τοῖς προφητικοῖς αὐτῶν λόγοις διὰ τὰ δεινὰ ἄτινα ὑφίσταται ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης διαφθορᾶς αὐτοῦ.

«Ὡ πόλις αἱμάτων, ὄλη ψευδῆς, ἀδικία πλήρης, οὐ ψηλαφθῆσεται θῆρα. φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμοῦ τροχῶν καὶ ἵππου διώκοντος καὶ ἄρματος ἀναβράσσοντος καὶ ἵππέως ἀναβαίνοντος καὶ σιλιβούσης ῥομφαίας καὶ ἐξαστραπτόντων ὕλων καὶ πλήθους τραυματιῶν καὶ βαρείας πτώσεως· καὶ οὐκ ἦν πέρασ τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς, καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἀπὸ πλήθους πορνείας»¹⁴.

«Ἀκούσατε, λαοί, λόγους, καὶ προσεχέτω ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ, καὶ ἔσται Κύριος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον, Κύριος ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ. διότι ἰδοὺ Κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ καταβήσεται καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς, καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ, καὶ αἱ κοιλάδες τακῆσονται ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς καὶ ὡς ὕδωρ καταφερόμενον ἐν καταβάσει. δι' ἀσέβειαν Ἰακώβ πάντα ταῦτα καὶ δι' ἁμαρτίαν οἴκου Ἰσραὴλ»¹⁵.

Τὰ προμηνύματα τῆς ὀλοσχεροῦς καταστροφῆς τοῦ κόσμου, ἄτινα διὰ πυρίνων λόγων ἐξαγγέλλουν οἱ Προφῆται, ἦσαν προσταγαὶ τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτούς. Ἡ ἀνάμιξις τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, ἡ εἰσδυσίς εἰδωλολατρικῶν στοιχείων ἐν Παλαιστίνῃ, ἡ με-

γάλη ἐκλυσίς τῶν ἡθῶν τῶν ὁμῶρων αὐτῶ λαῶν, ὡς καὶ αὐτοῦ τούτου, συνετέλεσαν εἰς τὸν ἀφανισμόν παντὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ ἠθικὴ ἐξαθλίωσις ἐπεκτείνεται ἐκ τῆς κοινωνίας τῶν πόλεων εἰς ἅπαντα τὸν γεωργικὸν κόσμον. Ὁ περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ τελεῖ διαρκῶς ἐν ἐμπολέμῳ καταστάσει, παρὰ τὰ ἐπανεπιλημμένα κηρύγματα τῶν Προφητῶν περὶ διαφυλάξεως αὐτοῦ ἐντὸς τῶν ἱερῶν θεσμίων τῶν παραδόσεων. Πολλάκις οἱ Προφῆται ἀποτρέπουν τὰς συμμαχίας καὶ τοὺς πολέμους μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲ εἰσακούονται παρ' αὐτοῦ. Διὸ καὶ αἱ πρὸς τὸν Θεὸν ἀναπεμπόμεναι τούτου εὐχαί, εἰς μάτην ἀναφέρονται, ἐπειδὴ, ὡς ἔλεγεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας «ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ τιμῶσί με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· μάτην δὲ σέβονται με διδάσκοντες ἐντάγματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας»¹⁶.

Οἱ Προφῆται μετὰ πολλοῦ καὶ σφοδροῦ πάθους διεκτραγωδοῦν τὸ ἐκλυτον τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας, ἐπισταμένη δὲ ἀνάγνωσις τῶν βιβλίων αὐτῶν ἐκπλήσσει διὰ τὸν ὤμον τρόπον τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ. «Ὅσα οὗτοι διατυπώνουν ἐν αὐτοῖς, ἀποτελοῦν διαρκῆ ὑπόμνησιν τοῦ καθήκοντος τοῦ λαοῦ ἐναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν μεγίστων εὐθυνῶν τῶν ἡγετῶν αὐτοῦ διὰ τὰς ἐπερχομένας ἀλλεπαλλήλους συμφορὰς εἰς αὐτόν. Παραθέτομεν κατωτέρω περικοπὰς τινὰς ἐκ τῶν προφητικῶν βιβλίων, ἐκ τῶν ὁποίων καταφαίνεται τὸ ἐκλυτον τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας, τὸ ὑπ' αὐτῶν στηλιτευόμενον.

«Καὶ ἐρεῖ· ἀκούσατε δὴ ταῦτα, αἱ ἀρχαὶ οἴκου Ἰακώβ καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου Ἰσραὴλ. οὐκ ὑμῖν ἔστι τοῦ γνῶναι τὸ κρίμα; μισοῦντες τὰ καλὰ καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρά, ἀρπάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστέων αὐτῶν. ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς σάρκας τοῦ λαοῦ μου καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν ἐξέδειραν καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν συνέθλασαν καὶ ἐμέλισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα καὶ ὡς κρέα εἰς χύτραν, οὕτως κεκράζονται πρὸς τὸν Κύριον, καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν»¹⁷.

«Τάδε λέγει Κύριος· ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείας υἱῶν Ἰούδα καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἕνεκα τοῦ ἀπίσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς τὰ μάταια αὐτῶν, ἃ ἐποίησαν, οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν ὅπισω

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 467 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

14. Ναοὺμ 3,1-3.

15. Μιχ. 1,2-5.

16. Ἡσ. 29,13. 14,26-27. 1,15-16.

17. Μιχ. 3,1-4.

αὐτῶν. καὶ ἀποστελῶ πῦρ ἐπὶ Ἰούδαν, καὶ καταφάγεται θεμέλια Ἱερουσαλήμ»¹⁸.

«Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ οἶδασι, καὶ οὐκ ἔστι κρίσις ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμέναι, ἄς διοδεύουσι, καὶ οὐκ οἶδασιν εἰρήνην»¹⁹.

«Αὐτὸς Κύριος εἰς κρίσιν ἤξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, ὑμεῖς δὲ τί ἐνεπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνα μου καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν; τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαόν μου καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε»²⁰.

«Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἀφελεῖ Κύριος τὴν δόξαν τοῦ ἱματίου αὐτῶν καὶ τοὺς κόσμους αὐτῶν καὶ τὰ ἐμπλόκια καὶ τοὺς κοσῦμβους καὶ τοὺς μνηίσκους καὶ τὸ κάθεμα καὶ τὸν κόσμον τοῦ προσώπου αὐτῶν καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ κόσμου τῆς δόξης καὶ τοὺς χλιδῶνας, καὶ τὰ ψέλια καὶ τὸ ἐμπλόκιον καὶ τὰ περιδέξια καὶ τοὺς δακτυλίους καὶ τὰ ἐνώτια καὶ τὰ περιπόρφυρα καὶ τὰ μεσοπόρφυρα καὶ τὰ ἐπιβλήματα τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν καὶ τὰ διαφανῆ Λακωνικά καὶ τὰ βύσσινα καὶ τὰ ὑάκινθα καὶ τὰ κόκκινα καὶ τὴν βύσσον, σὺν χρυσοῦ καὶ ὑάκινθῳ συγκαθυφασμένα καὶ θέριστρα κατάκλιτα. καὶ ἔσται ἀντὶ ὀσμῆς ἡδείας κονιορτός, καὶ ἀντὶ ζώνης σχοινίῳ ζώση καὶ ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσοῦ φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου καὶ ἀντὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου περιζώση σάκκον. καὶ ὁ υἱός σου ὁ κάλλιπτος, ὃν ἀγαπᾷς, μαχαίρα πεσειῖται, καὶ οἱ ἰσχύοντες ὑμῶν μαχαίρα πεσοῦνται, καὶ ταπεινωθήσονται καὶ πενήθουσιν αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου ὑμῶν, καὶ καταλειφθήσῃ μόνῃ καὶ εἰς τὴν γῆν ἔδαφισθήσῃ»²¹.

Εἰς τοὺς εἰρημένους τούτους στίχους τοῦ βιβλίου τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου ἱστορεῖται λεπτομερῶς ἡ μεγάλη τάσις τῆς πολυτελείας τῶν γυναικῶν τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινωνίας, ἥτις ἐγένετο αἰτία ἀπομακρύνσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ παρὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου ἔκθεσις τῶν πολυτελῶν εἰδῶν καὶ κοσμημάτων τῶν θυγατέρων τῆς Ἱερουσαλήμ σκοπὸν ἔχει, ὅπως ὑπομνήσκη αὐταῖς τὴν κουφότητα καὶ ματαιοδοξίαν τῆς φιλαρεσκείας καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ αὐτῶν. Ἐνεκα τούτου σημειοῖ καὶ ταῦτα.

«Τάδε λέγει Κύριος· ἀνθ' ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέρες Σιών καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῶ τραχήλω καὶ ἐν νεύμασιν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα σύρουσαι τοὺς χιτῶνας καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι, καὶ ταπεινώσει ὁ Θεὸς ἀρχούσας θυγατέρας Σιών, καὶ Κύριος ἀποκαλύψει τὸ σχῆμα αὐτῶν»²².

Ὁ Προφήτης Σοφονίας λυπούμενος σφόδρα διὰ τὸν ἠθικὸν ἐκτροχιασμὸν τοῦ Ἰσραήλ, ἀποδίδει εὐθύνην εἰς τοὺς ἀρχοντας αὐτοῦ, παραμελήσαντας παντελῶς τὴν καλὴν παιδείαν αὐτοῦ.

«Ὡ ἡ ἐπιφανὴς καὶ ἀπολυτρωμένη, ἡ πόλις ἡ περιστέρα· οὐκ εἰσήκουσε φωνῆς, οὐκ ἐδέξατο παιδείαν, ἐπὶ τῷ Κυρίῳ οὐκ ἐπεποιθεῖ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγγισεν. οἱ ἀρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι· οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς Ἀραβίας, οὐχ ὑπελίποντο εἰς τὸ πρῶτ'· οἱ προφῆται αὐτῆς πνευματοφόροι, ἄνδρες καταφρονῆται· ἱερεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσι τὰ ἅγια καὶ ἀσεβοῦσι νόμον· ὁ δὲ Κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ μὴ ποιήσῃ ἄδικον· πρῶτ' ἰδοῦσι κρίμα αὐτοῦ εἰς φῶς καὶ οὐκ ἀπεκρούβῃ καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσῃ καὶ εἰς νεῖκος ἀδικίαν. ἐν διαφθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν γωνία αὐτῶν· ἐξερημώσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ διοδεύειν· ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν παρὰ τὸ μηδένα ὑπάρχειν μηδὲ κατοικεῖν»²³.

Ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ ἀναφερόμενος καὶ αὐτὸς εἰς τὴν συνεπείᾳ τῆς μεγάλης ἐκλύσεως τῶν ἠθῶν ἐπιχειμένῃ συντριβῇ τοῦ λαοῦ, μεταξὺ ἄλλων σημειοῖ ταῦτα.

«Αἷμα καὶ θάνατος ἐν ταῖς πλατείαις σου. καὶ πεσοῦνται τετραυματισμένοι ἐν μαχαίραις ἐν σοὶ περικύκλω σου· καὶ γνώσονται διότι ἐγὼ εἰμι Κύριος»²⁴.

Ἐνεκα τῆς μεγάλης ἠθικῆς καταπτώσεως ἐξαγγέλλουν οἱ Προφῆται τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἰσραήλ. Προαναγγέλλουν τὴν διὰ θανάτου, λιμοῦ καὶ αἰχμαλωσίας τούτου, ὡς καὶ τῆς ἀγίας πόλεως τῆς Σιών.

«Τίς φείσεται ἐπὶ σοί, Ἱερουσαλήμ; καὶ τίς δειλιάσει ἐπὶ σοί; ἢ τίς ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοί; σὺ ἀπεστράφης με, λέγει Κύριος, ὅπισω πορεύσῃ, καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου καὶ διαφθερῶ σε, καὶ οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς, καὶ διασπερῶ αὐτούς ἐν διασπορᾷ. ἐν πύλαις λαοῦ μου ἠτεκνώθησαν, ἀπώλεσαν τὸν λαόν μου διὰ τὰς κακίας αὐτῶν»²⁵.

(Συνεχίζεται)

ΤΙΤΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Μητροπολίτης

πρ. Παραμυθίας, Φιλατῶν καὶ Γηρομερίου

18. Ἄμ. 2,4-5.

19. Ἡσ. 59,8.

20. Ἡσ. 3,14-15.

21. Ἡσ. 3,18-26.

22. Ἡσ. 3,16-17.

23. Σοφ. 3,1-6.

24. Ἰεζ. 28,23.

25. Ἰερ. 15,5-7.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ (ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

Είκοσι και δύο ολόκληρα έτη παρήλθον άφ' ότου, μίαν ηλιόλουστον ήμέραν του Σεπτεμβρίου 1960, άπεχαιρέτησα, με συντριβήν ψυχής και καρδιάς, την μάνα μου Σχολήν και έπηρα, κατηφής και σκυθρωπός, τον δρόμον των μεταπτυχιακών σπουδών εις τά διάφορα πνευματικά Ίδρύματα τής Έσπερίας. Δώδεκα συναπτά χρόνια έφοίτησα εις τά πλέον φημισμένα Καθολικά και Προτεσταντικά Πανεπιστήμια τής Εύρώπης, ήκουσα σοφούς διδασκάλους και καθηγητάς, έθαύμασα τον τρόπον του σκέπτεσθαι και εργάζεσθαι του γαλλικού και γερμανικού λαού, έσβυσα, έν τινι μόνω τρόπω, την άσβεστον δίψαν τής μαθήσεως εις τάς πλουσιωτάτας αυτών βιβλιοθήκας, έπεσκέφθην τά διάφορα μοναστικά κέντρα τής Ρωμαιο-καθολικής Έκκλησίας, έζησα ως οικότροφος εις Ρωμαιο-καθολικά και Προτεσταντικά Σεμινάρια, έκαμα πολλούς φίλους εις την Γαλλίαν, Γερμανίαν, Άμερικην και Ίσραήλ, άλλ' ούδαμου έυρον τó κατάλληλον περιβάλλον διά νά ζήσω τον ακατά φιλοσοφίαν βίον», ως θά έλεγον οί Νηπτικοί Πατέρες τής Έκκλησίας μας, ούτε την φίλιαν, την όποιαν συνήψα με τους όμογαλάκτους χαλίτας αδελφούς μου, και ή όποια σταματᾶ μόνον με τον κρότον τής πλακός του τάφου, ούτε την προθυμίαν έξυπηρετήσεως, την όποιαν έυρον όταν, έξερχόμενος του Ζαννείου Όρφανοτροφείου, εισήλθον εις αυτήν, ούτε την αγάπην και την συναδέλφωσιν των μαθητών αυτής, συναδέλφωσιν την όποιαν έζησα επί έξ έτη και ή όποια έπηρέασε και έξακολουθει εισέτι νά έπηρεάζη τον χαρακτήρα μου. Ούδαμου, εκτός τής Σχολής, έυρον τó άμέριστον πατρικόν ένδιαφέρον των Καθηγητών τής Χάλκης, οί όποιοι «τά τής ευσεβείας έξεπαίδευσαν ήμάς δικαιώματα», την θερμήν και στοργικήν αυτής αγάλην, τó μητρικόν αυτής βλέμμα, τó όποιον με ακολουθει, ως μία δεύτερη σιά, παραπλεύρως πρós την ιδικήν μου και έκεινήν των σεβαστών γονέων και αγαπητών μου αδελφών, διά νά με έπιπλήξη, έάν έσφαλα, και διά νά με συγχαρή, έάν καλώς έπραξα· διά νά με ένθαρρύνη εις τον σκληρόν και άχαρι άγώνα τής ζωής, διά νά συμμερισθῆ και αυτή, ως πραγματική μητέρα που είναι, τον ιδικόν μου πόνον και την χαράν, την ιδικήν μου θλίψιν και αγαλλίασιν, την αισιοδοξίαν ή άπαισιοδοξίαν μου⁵⁴, τās ιδικάς μου σκέψεις και τās

άνησυχίας, τó ιδικόν μου είναι και τον ιδικόν μου, τέλος, θάνατον, προκειμένου νά προσφέρη και αυτή, ως δεύτερη μητέρα, όμου μετά των οικείων, συγγενών, φίλων και γνωστών, την πρώτην προσευχήν, τó πρώτον τρισάγιον ύπερ άφέσεως των άμαρτιών μου και αναπαύσεως τής ψυχής μου εις τās αιώνιους μονάς ένθα και αυτó τó σώμα καλυφθήσεται και δοξασθήσεται τῷ του Κυρίου φωτί, τῷ όντι από του νυν έν τῷ ανθρώπω εις την ψυχήν, ίνα και αυτó τó σώμα συμβασιλεύση τῇ ψυχῇ, τῇ από του νυν λαμβανούση την βασιλείαν του Χριστου αναπαυομένη και φωτιζομένη φωτί αιώνιῳ»⁵⁵.

έμπεποτισμένοι με τó πνεύμα του ένδιαφέροντος τής Μεγάλης του Χριστου Έκκλησίας και τής μητρικής αγάπης και στοργής τής Σχολής, καλούνται νά εργασθουν έντός ενός τελείως διαφορετικού κόσμου, του όποιου τά κατ' έξοχήν διακριτικά αυτου γνωρίσματα είναι ή σκληρότης, ή παντελής άδιαφορία, ή προσωπολατρεία, ή άσπλαγχνία, ή έλλιψις στοιχειώδους κατανοήσεως, ή άνυπαρξία, τέλος, πατρικής αγάπης και φροντίδος. Εύτυχημένοι υπήρξαν οί Άρχιερείς εκείνοι, οί όποιοι έδέχθησαν τους άποφοίτους τής Χάλκης ως πραγματικούς συνεργάτας εις τó πνευματικόν αυτών ποιμαντικόν έργον, δείξαντες εις αυτους αγάπην και στοργήν, ένδιαφέρον και πατρικήν κατανόησιν, προθυμίαν και συμπόνοιαν. Άλλά περισσότερον εύτυχημένοι υπήρξαν αυτοί ούτοι οί μαθηταί, οί όποιοι, είτε ως κληρικοί είτε ως λαϊκοί, είχαν την εύτυχίαν νά υπηρετήσουν τó όνομα του Χριστου υπό την πατρικήν έπιβλεψιν και καθοδήγησιν τοιούτων μεγάλων εκκλησιαστικών μορφών. Μεθ' ιερās συγινήσεως και αγαθοτάτης άναμνήσεως ένθυμούνται την μεγάλην και ιεράν μορφήν του άειμνήστου, επί παραδείγματι, Άρχιεπισκόπου Θυατείρων Γερμανου Στρυνοπούλου — περιορίζομαι έν-αυθα μόνον εις την παράδοσιν, την όποιαν ήκουσα κατά κόρον επαναλαμβανομένην εις την Σχολήν και την Έσπερίαν, κατά την διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών — ό όποιος δέν έδωκε μόνον ξεράς γνώσεις εις τους άποφοίτους — και μαθητάς του — τής Σχολής αλλά κυρίως την αγάπην του, ή όποια κυριολεκτικά τους έσκόλαβε, και ως σκόλαβο πλέον αυτής τής αγάπης διαρκώς κλίνουσι γόνυ ψυχής και καρδιάς εις την ιεράν αυτου μνήμην, εις την οικουμενικήν αυτου προσωπικότητα, αλλά κυρίως εις την αγαθοτάτην αυτου καρδίαν, ή όποια ήγάπησε τους μαθητάς τής Σχολής δύο φορές, την μέν πρώτη ως καρδιά Σχολάρχου, την δε δευτέραν ως καρδιά καλού ποιμένος, ως καρδιά Άρχιεπισκόπου Θυατείρων και Έξάρχου του Οικουμενικού Πατριαρχείου έν τῇ Δυτική Εύρώπῃ.

* Συνέχεια εκ τής σελ. 471 του ύπ' αριθ. 21 τεύχους.

54. Οί άπόφοίτοι, μόλις έξέλθουν τής Σχολής και άρχίσουν με τον νεανικόν ιδεολογικόν ένθουσιασμόν νά εργάζωνται εις τās διαφόρους Μητροπόλεις, άπογοητεύονται πολλάκις, διότι,

55. ΜΑΚΑΡΙΟΥ, Όμιλία, II,5 (ΒΕΠ, 41,155).

ΜΕΡΟΣ Β'

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΚΑΙ ΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ
ΙΔΙΑΖΟΝΤΑ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

1. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης
καὶ αἱ λοιπαὶ Θεολογικαὶ Σχο-
λαί.

Ἡ κατὰ Χάλκην Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή, ὁ ἀείφωτος καὶ τηλαυγέστατος οὗτος φάρος τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Θεολογίας καὶ Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι μία ἀπλῆ Θεολογικὴ Σχολή ὡς αἱ λοιπαὶ Θεολογικαὶ Σχολαὶ τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' εἶναι ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἥτις, μέχρι πρό τινας, προητοιμαζεν εἰς τὸ ἐκκλησάκι τῆς, τὰς παραδόσεις τῆς (ἢ αἰθούσας διδασκαλίας), τὰ σπουδαστήρια καὶ τὴν βιβλιοθήκην αὐτῆς τοὺς κληρικούς τῶν λοιπῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχειῶν καὶ Αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀδιαλείπτως προτρέπουσα αὐτούς, ὅπως ἀνακαλῶσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ κατὰ συνήθειαν βίου πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶναι ἡ Θεολογικὴ ἐκείνη Σχολή, ἡ ὅποια φέρει ἔντονον διορθόδοξον καὶ διαχριστιανικὸν χαρακτήρα, ζυμώνει καὶ ζυμώνεται μὲ τὰ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀπασχολοῦντα τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν πανορθόδοξα καὶ παγχριστιανικὰ προβλήματα, ἐν ᾧ διὰ τῶν καθηγητῶν καὶ μαθητῶν αὐτῆς πρώτη εἰσέρχεται εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ ἐργάζεται ἀόκνως διὰ τὴν γεφύρωσιν τοῦ μεταξὺ τῶν Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ὑφισταμένου χάσματος, μὴ παραλείπουσα ἐν τούτοις νὰ τονίξῃ τὴν ὅλως ἰδιαιτέραν καὶ ἐξαιρετικὴν θέσιν, τὴν ὅποیان κατέχει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν τῷ διηρημένῳ Χριστιανισμῷ ὡς κατ' ἐξοχὴν φορεὺς καὶ μάρτυς τῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Προποντίδος δὲν εἶναι μία τυχαία Θεολογικὴ Σχολή, ἀλλ' εἶναι ἡ Σχολὴ ἐκείνη εἰς τὰ πνευματικὰ ἐργαστήρια τῆς ὁποίας λίαν ἐπιμελῶς προητοιμασθῆσαν, ὑπὸ τῶν παλαιῶν αὐτῆς μαθητῶν καὶ τῶν συγχρόνων αὐτῆς καθηγητῶν, αἱ Πανορθόδοξοι Σύνοδοι, αἰσθανθεῖσα, ἐκ παραλλήλου, τὴν ἀνάγκην ἐπανασυνδέσεως τῶν Προχαλκηδονίων μετὰ τῶν Μεταχαλκηδονίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Τοῦτο ἐγένετο κυρίως αἰσθητόν, ὅταν μαθηταὶ τῶν πρώτων Ἐκκλησιῶν ἐφοίτων εἰς τὴν Σχολήν. Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Λόφου τῆς Ἑλπίδος, διὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ αὐτῆς κύρους ἀφ' ἑνὸς καὶ διὰ τῶν μαθητῶν αὐτῆς — κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν — ἀφ' ἑτέρου, συνέβαλλε τὰ μέ-

γιστα εἰς τὴν προβολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν ᾠόν τῆς Δύσεως. Εἶναι ἡ Θεολογικὴ ἐκείνη Σχολή, ἥτις ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἰδρύσεώς τῆς ἠκολούθησε πιστῶς τὰς διακυμάνσεις τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ ἡ ὅποια, διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου προσφορᾶς, δυνάμει καὶ ἐπιρροῆς, προσέφερε περισσότερον παντὸς ἄλλου πνευματικοῦ Ἰδρύματος εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τῆς καθόλου — διατὶ ὄχι — χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη ἀπετέλει καὶ ἀποτελεῖ εἰσέτι μίαν ἐκ τῶν βασικῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν συνέχισιν τῆς λαμπρᾶς ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸ μέρος ὅπου ἡ θεία πρόνοια τὸ ἔταξεν, καὶ ὅπου ἐθεμελιώθη καὶ ἐμεγαλουργήσε μὲ τὰς θυσίας καὶ τὸ αἷμα νέφους μαρτύρων, οἱ ὅποιοι βιαίως ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον τοῦτον, διότι ἔμειναν προσηλωμένοι εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἔθνικοῦ των πιστεύω. Τέλος ἡ Σχολὴ τῆς Χάλκης δὲν παρασύρεται, πολλῶ δὲ μᾶλλον δὲν ἀφομοιώνεται, ὑπὸ τῶν διαφόρων καθαρῶς θεολογικῶν, κοινωνικῶν, ἐκπολιτιστικῶν καὶ πάσης ἐτέρας φύσεως ρευμάτων τῆς χριστιανικῆς Δύσεως, ὡς συμβαίνει μὲ ὀρισμένες ἄλλας Σχολάς. Ἐναντι ὅλων τούτων τῶν ρευμάτων, τὰ ὅποια ἐπισταμένως μελετᾷ, κρίνει καὶ ἀποφαίνεται, κατωρθώνει νὰ διατηρῇ τὴν θεολογικὴν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἰδεολογικὴν αὐτῆς αὐτονομίαν. Ἡ πνευματικὴ δὲ αὕτη αὐτονομία τῆς Σχολῆς κυρίως ὀφείλεται πρῶτον εἰς τὸ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὅποion ἡγεῖται τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ δεύτερον, ἐξ ἴσου σπουδαῖον, εἰς τὸν δυναμισμὸν, τὸν ὅποion αὕτη διαθέτει, ἥτοι εἰς τὸ πνευματικὸν καὶ φυσικὸν αὐτῆς περιβάλλον αὐτομάτως ἐγκλιματίζει οὐ μόνον διορθόδοξα, διαχριστιανικὰ καὶ διαθρησκευτικὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ πανανθρώπινα χοικὰ στοιχεῖα καὶ σύμβολα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖ καὶ ἐνοφθαλμίζει εἰς τὴν πολυέδρον καὶ πολυπτυχον ἐμπειρίαν καὶ πνευματικὴν βίωσφαιραν αὐτῆς καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀναχωνεὺς ταῦτα εἰς τὴν πεπυρακτωμένην αὐτῆς κάμινον, πληροῖ ταῦτα διὰ νέου περιεχομένου καὶ τέλος τὰ ἐξωραίζει διὰ πασῶν τῶν ἀνταυγείων τῆς ἀκτίστου, ὡς θὰ ἔλεγεν Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἐνεργείας τοῦ Θαβωρείου φωτός. Αὕτη ὄχι μόνον δὲν φέρεται, ἀλλὰ πορευέται, καὶ δὴ ὡς Σχολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προπορευέται ὡς σηματοφόρος καὶ ρηξικέλευθος σκαπανεὺς εἰς τὴν διαχάραξιν τῆς συγχρόνου πορείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Η ΑΝΑΚΟΜΙΔΗ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ ΤΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΕΔΕΩΝ (1851 - 1943)

Μ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΥ ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(Λέρος, 30 Μαΐου 1982) *

Ποτέ δὲν καθηλώνει τὰ ἐνδιαφέροντά του γιὰ τὰ τὰ ἀπομονώσει ἀπὸ τὴν κοινότητα ὅπου ἀνήκουν. Ἔτσι τὴν ἴδια ὥρα σὲ ἔργα ὅπως ἡ «Μνεῖα τῶν ἐμῶ 1800-1863-1913» καὶ «Ἀποσημειώματα Χρονογράφου 1800-1913» προβάλλεται ἡ ζωὴ τῆς Ρωμοσύνης ἀθθεντική, ζωντανή, σπαρταριστή, ἀνάγλυφη, μὲ λεπτομέρειες γραφικώτατες. Τὸν ἀπασχολοῦν ἐξ ἴσου τὰ μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα θέματα, οἱ πατριαρχικοὶ κλητῆρες, ἡ καρβαδοφορία, τὰ σήμαντρα κ' οἱ καμπάνες, οἱ τόποι ὅπου μαζεύονταν οἱ λογάδες, τὰ φαρμακεῖα, τὰ καπνοπωλεῖα, τὰ κουρεῖα, οἱ κανδηλανάφτες, οἱ καρφάδες, οἱ τελετῆς καὶ τὰ πανηγύρια, τὰ ἀγιάσματα, οἱ σχολικὲς γιορτές, ἡ ἐκδήλωση τῆς φιλανθρωπίας, οἱ χοροὶ ποὺ γίνονταν γιὰ τὰ σχολεῖα, οἱ ἔρανοι, τὰ λαχεῖα, οἱ δάσκαλοι, τὰ βιβλιοπωλεῖα, οἱ λέσχες καὶ τὰ σωματεῖα, οἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ κ' οἱ δημοσιογράφοι, οἱ λίβελλοι, τὰ διαζύγια, οἱ παρατεινόμενοι ἀρραβῶνες καὶ πάμπολλα παρεμφεῖα¹⁶.

Τὸ ἔργο ὁμως ἐκεῖνο, κὶ αὐτὸ ἀθηναϊκὴ ἐκδοση, ὅπου συνταιριάζονται τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ Μανουήλ Γεδεῶν τόσο γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία ὅσο καὶ γιὰ τὴ Ρωμοσύνη εἶναι ἡ «Ἱστορία τῶν τοῦ Χριστοῦ πενήτων 1453-1913». Ἐδῶ μαζὶ μὲ θέματα ἐθνικὰ λεπτεπίλεπτα, μιλάει γιὰ τοὺς ναοὺς τῆς Πόλης, τὶς μετατροπὲς ναῶν σὲ τζαμιά, τὶς καταστροφὲς τοὺς ἀπὸ πυρκαγιές, τοὺς ὀφφικιάλιους λαϊκοὺς τοῦ Πατριαρχείου, τὶς περιπέτειες τοῦ Γένους, τὰ οικονομικὰ τοῦ Πατριαρχείου, — εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ προσέχει παρόμοια θέματα ποὺ τόσο ἀπασχολοῦν τὴν ἱστοριογραφία σήμερα, — τοὺς πατριαρχικοὺς χωροφύλακες (γιασακτοῦδες), τὶς πατριαρχικὲς ἐξαρχίες καὶ τὰ σταυροπήγια καὶ τόσα ἄλλα¹⁷.

Ὅμως ὁ Γεδεῶν δὲν εἶναι μόνο ἐρευνητὴς καὶ ἱστοριογράφος. Ὅσο βρῖσκεται στὴν Πόλη, διαδραματίζει ἐνεργὸ καὶ εὐεργετικὸ ρόλο στὴν εὐδόωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων. Ἀποβλέσῃ διορθόδοξη συνεργασία, ἀγωνίζεται γιὰ τὰ ἐκκλη-

σιαστικὰ καὶ μοναστηριακὰ προνόμια, χτυπᾷ τὸ βουλγαρικὸ σχίσμα¹⁸, ἔχει λόγο στὴν ἐκλογή Πατριαρχῶν, ἀποβλέποντας ὄχι στὴν ἱκανοποίηση προσωπικῶν βλέψεων, ἀλλὰ στὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ μόνο.

Εἶναι γι' αὐτὸ μεγάλη ὥρα, ποὺ τὰ ὄστα τοῦ ἀνακομίζονται στὴ γῆ τῶν πατέρων του, γιὰτὶ παράλληλα ἡ Ἱ. Μητροπολιτὴ Λέρου καὶ Καλύμνου, στὴν ὁποία ἔχει ἀφιερῶσει λαμπρὴ μελέτη¹⁹, ἀποτελεῖ ἐλεύθερη ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἔτσι τὰ ὄστα του ξαναγυρίζουν στὸ κλῆμα ὅπου ἔδρασε καὶ διακριθῆκε καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ ποτὲ δὲν ἀπομακρύνθηκε²⁰.

18. Βλ. εἰδικώτερα στὰ ἀναγραφόμενα ἀπὸ τὸν Πατρι-
νέλη, ὅπ. παρ., ἀρ. 13, 15, 408, 409, 453 καὶ 687 λήμματα

19. Βλ. Μανουήλ Ἱ. Γεδεῶν: «Ἡ Μητροπολιτὴ Λέρου καὶ Καλύμνου», Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια ΚΠόλεως, 9 (1889), σσ. 106-107 καὶ 118-120. Νεώτερη ἐργασία εἶναι τοῦ Ἐ. μ. μ. Ἱ. Κωνσταντινίδη: Συμβολὴ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Δωδεκανήσου, Ἀθήναι 1968, σσ. 132-135.

20. Δείγματα τῶν δραστηριοτήτων του στὴν Κωνσταντινούπολη ἀποτελοῦν τὰ παρακάτω δυὸ ἀνέκδοτα γράμματά του πρὸς τὸν Δημητρὸ Μοστράτο (στὸ Μαρμαρά) τοῦ 1897, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο τοῦ φίλου Δρα τῆς Φ. κ. Γιάννη Παπακώστα, τὸν ὁποῖο καὶ θερμὰ εὐχαριστῶ γιὰ τὴν παραχώρησή. Τὸ πρῶτο εἶναι τὸ ἐξής:

«Φανάρι 25 Μαρτίου 1897

Ἀγαπητὴ Δημητρά,

Προχθὲς σὰς περιέμενα κατὰ τὴν τῆς Μεσαιωνικῆς συνεδρίας, οὐκ ἤλθετε. Γάρ: ἤλπιζα νὰ δῶτε εἰς τὴν αὐτῆς συνδρομῆν. Τώρα στέλλω καὶ πάλιν πρόχειρον ἀπόδειξιν, ἐξ οὗ δύνασθε νοῆσαι σαφῶς ὅτι χρῆζει τὸ δυστυχεὲς αὐτὸ σωματεῖον χρημάτων. Νομίζω ὅτι θὰ δῶτε τὴν συνδρομῆν εἰς τὸν κομίστην τοῦ παρόντος, εἰσπρακτορὰ τῆς Ἐταιρίας, ὃν οὐ δεῖ κενὸν ἐξαποστεῖλαι: δηλ. ἐάν θέλητε νὰ ἔρχωμαι παρ' ὑμῶν διότι πᾶσαν ἀρνησιν τοιαύτην ἐγὼ θεωρῶ ἀρνησιν ἐμοῦ.

Παρακαλῶ τὸν φίλτατον Δημητρὸν νὰ πιστεύσῃ ὅτι γράφω πρὸς σπουδαῖον ἄνδρα περὶ σπουδαῖον πράγματος, οὐχὶ χαριεντιζόμενος. Καὶ ὕστερον λέγετε ὅτι οἱ ξένοι «μᾶς βάζουν τὰ γυαλιά».

Ἐμέτερος

Μανουήλ Ἱ. Γεδεῶν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 480 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 21 τεύχους.

16. Ἀναλυτικώτερα βλ. Πατρινέλη, ὅπ. παρ., λήμματα 716 καὶ 687 καὶ εὐρετήρια Πικραμένου-Σταματοπούλου, ὅπ. παρ.

17. Ἀναλυτικώτερα βλ. Πατρινέλη, ὅπ. παρ., λήμματα 730 καὶ εὐρετήρια Πικραμένου-Σταματοπούλου, ὅπ. παρ.

Άλλά και για τὰ νησιά μας είναι μεγάλη ἡ ὥρα, γιατί δέχονται στὰ χώματά τους τὸν ἐπιφανέστερο ἀσφαλῶς ὄχι μόνο τῆς Λέρου, ἀλλὰ και τῆς Δωδεκανήσου ὀλόκληρης κι ἕναν ἀπὸ τοὺς τελευταίους μεγάλους Δασκάλους τοῦ Γένους με τὴν πλατεία σημασία τοῦ ὄρου.

Σήμερα, πὸ τόσοι κίνδυνοι ἀπειλοῦν τὴν παράδοση και τὴν ταυτότητά μας, ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὀσῶν τοῦ Μανουὴλ Γεδεῶν ἔχει συμβολικὸ χαρακτήρα. Ἔρχεται ὁ ὀσῶρὸς λόγιος στὴν πατρίδα για νὰ μᾶς νοθετῆσει με τὴ βιωτὴ, τὸ παράδειγμα και τὴ συνέπειά του και κοντὰ πολὺ κοντὰ μᾶς νὰ μᾶς δείχῃ τὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς και τοῦ ἀξίου ἔθνικοῦ μας προσοισμοῦ).

Στὴ συνέχεια σχηματίσθηκε πομπὴ με ἐπικεφαλῆς τὴ φιλαρμονικὴ τοῦ Δήμου Λέρου, πὸ ὀδηγήσε τὰ ὀσῶτᾶ τοῦ Μανουὴλ Γεδεῶν στὸ νεκροταφεῖο τοῦ Πλάτανου, για νὰ ἐνταφιασθοῦν ἀκριβῶς δίπλα στὸν Ἰ. Κοιμητηριακὸ Ναὸ σὲ ἀπέριττο μνήμα. Ἀκολούθησαν ὁ ἰ. κληρὸς, οἱ ἐπίσημοι, οἱ προσκεκλημένοι, μαθητῆς με τοπικῆς ἐνδυμασίεσ και πλῆθος λεριακοῦ λαοῦ. Ἐπὶ τοῦ τάφου, μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸ κατατέθηκαν στεφάνια ἀπὸ μέρους τῆς Ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Δήμου Λέρου, τῆς Ἐταιρίας Μελετῶν τοῦ Αἰγαίου, τῆς Στέγης Γραμμάτων και Τεχνῶν Δωδεκανήσου, τῆς Ὀμοσπονδίας Δωδεκανησιακῶν Σωματείων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς κι ἄλλων ἐκπροσῶπων πολιτιστικῶν σωματείων τῆς Δωδεκανήσου κ.λπ.

Τὸ μεσημέρι ὁ Δήμαρχος Λέρου κ. Γεῶργιος Ζῶρζου παρέθεσε ἐπίσημο γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν προσκεκλημένων στὸ δημοτικὸ ξενῶνα στὰ Ἄλυντα, στὸ ὀποῖο παρακάθησαν οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, οἱ ἱερεῖς, οἱ ἐπίσημοι και οἱ ἐκπρὸσωποι τῶν σωματείων, περὶ τὰ 100 ἄτομα. Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γεῦματος ἔξε-

Μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες ἔστειλε σὸν ἴδιο τὸ παρακάτω γράμμα:

«Φανᾶρι 28 Μαρτίου 1897

Ἀγαπητὲ Δημητρώ,

Τρίτην φορὰν οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐταιρίας ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς, ἀδικῶς διὰ δία δαπανῶντες ἄτινα βεβαίως ἀφαιροῦνται ἀπὸ τῆς ἡμετέρας συνδρομῆς. Εἰς διάστημα πενταετίας οὐδὲν ἀφ' ἡμῶν ἐξητήσαμεν, τοῦναντίον, ἢ εἰς Μαρμαρᾶν ἐκδρομὴ ἐστοίχισεν εἰς ναῦλους και ξενοδοχείων 80 γρόσια, ἄτινα ἐγὼ ἔδωκα. Τῶρα τὰ 60 τῆς συνδρομῆς οὐδέποτε ἐγὼ θέλω καταβάλλει. Δότε ταῦτα τῷ φέρωντι οὐδέποτε ἐγὼ προτίθεμαι νὰ ἔλθω νὰ λάβω αὐτὰ.

Αὐποῦμαι ὅτι ἡ ἀναβολὴ τῆς πληρωμῆς, γελῶσα τὴν ἐμὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγρᾶπην, γενήσεται ψυχρότητος αἰτία. Τοῦτο γράφω ὀχι ἀστεῖζόμενος.

Ἐμέτερος

Μανουὴλ Ἰ. Γεδεῶν

Υ.Γ. Τὴν ἀπόδειξιν ἔπεμψα τῇ Τρίτῃ.

Ὁ Δήμαρχος Λέρου κ. Γ. Ζῶρζου ἀποκαλύπτει τὴν προτομὴ τοῦ Γεδεῶν στὸ Λακκί.

φώνησε εὐχαριστήριο λόγο ὁ Δήμαρχος και ὀπογράμμισε τὴ σημασία τῶν ἑορτῶν για τὴ Λέρο και τὴ Δωδεκάνησο ὀλόκληρη.

Τὸ ἀπόγευμα ἔγινε σὲ κινηματοθέατρο στὸ Λακκί φιλολογικὸ μνημόσυνο τοῦ Μανουὴλ Γεδεῶν, τὸ ὀποῖο ἐπιμελήθηκε ὁ φιλόλογος κ. Ἐμμανουὴλ Ἠσυχος. Στὴν ἀρχὴ ὁ Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ κ. Ἀλέξανδρος Καρανικόλας ἀνέγνωσε χαιρετισμοὺς και μνημόματα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἐλλάδος κ. Σεραφεῖμ, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Κῶου κ. Ἰεζεκιήλ, τοῦ Παν. Καθηγουμένου και Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Πάτμου Ἀρχιμ. π. Θεοδωρήτου, καθώς και διαφόρων πολιτικῶν ἡγετῶν, τοῦ Γεν. Γραμμκτέα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Κων. Τρυπάνη ἐκ μέρους τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ ἰδρύματος τῆς χώρας, τοῦ ὀποῖου ὁ Γεδεῶν ὀπῆρξε πρόεδρος μέλος, τῶν Ἀκαδημαϊκῶν κ. Παν. Ζέπου και Λίνου Πολίτη, τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἐλληνισμοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Λέανδρου Βρανούση, τοῦ Ὀμοτίμου Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀπ. Βακαλόπουλου, ἱστορικοῦ τοῦ Νέου Ἐλληνισμοῦ κ.ἄ. ἐπιστημόνων, ἐρευνητῶν δημάρχων και ἐκπροσῶπων δωδεκανησιακῶν κ.ἄ. σωματείων.

Χαιρετισμούς ἀπήθυσαν στὴ συνέχεια οἱ βουλευτὲς Διδεκανήσου κ. κ. Ζερβὸς καὶ Παυλίδης ποὺ τόνισαν τὴν ἀνάγκη παρόμοιων ἐκδηλώσεων στὶς σημερινὲς κρίσιμες ὥρες γιὰ τὰ νησιά μας καὶ ὁ κ. Χατζηφώτης διάβασε κείμενα γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ Γεδεῶν στὴν ἱστοριογραφία, ποὺ εἶχαν στείλει ὁ Ὁμ. Καθηγητὴς τῆς Νεωτέρας Ἱστορίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν κ. Ἐμμ. Γ. Πρωτοψάλτης κι ὁ ἐρευνητὴς κ. Φίλιππος Ἡλιοῦ, ὑπογραμμίζοντας ὅτι καὶ οἱ δυὸ ἂν καὶ ἐκπροσωποῦν διαφορετικὲς ἱστορικὲς σχολὲς συμπίπτουν ὡς πρὸς τὴν ἀξιολόγησιν τῆς ἱστορικῆς προσφορᾶς τοῦ Γεδεῶν. Τὸ φιλολογικὸ μνημόσυνο ἔκλεισε μὲ σφαιρικὴ ὁμιλία γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργο τοῦ Γεδεῶν ἀπὸ τὸν γνωστὸ συγγραφέα, γραμματολόγο καὶ κριτικὸ κ. Γεώργιο Βαλέτα, Πρόεδρο τῆς Ἐταιρίας Μελετῶν τοῦ Αἰγαίου, ποὺ διάβασε ὁ φιλόλογος κ. Ἡσυχος. Παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες, οἱ ἑπαρχοὶ, ὁ Δήμαρχος Λέρου κι ἄλλοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ διαφόρων σωματείων, ὁ Καθηγητὴς κ. Ἐμμανουὴλ Γ. Κριαρᾶς καὶ ἡ σύζυγός του Καθηγήτρια κ. Αἰκατερίνη Στριφτοῦ-Κριαρᾶ καὶ πλῆθος κόσμου, ποὺ εἶχε κατακλύσει τὸ κινηματοθέατρο.

Οἱ ἐκδηλώσεις ἔκλεισαν μὲ ἀποκάλυψη ἀπὸ τὸν Δήμαρχο Λέρου κ. Ζώρζου προτομῆς τοῦ Γεδεῶν σὲ μπροῦντζο ποὺ φιλοτέχνησε ὁ γλύπτης κ. Κώστας Βαλσάμης καὶ τοποθετήθηκε στὸ Λακκί. Προηγούμενως μίλησαν καὶ κατέθεσαν στεφάνια ὁ ἑπαρχος Καλύμνου, ὁ Δήμαρχος, ὁ κ. Μιλτιάδης Λογοθέτης, Πρόεδρος τῆς Στέγης Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν Δωδεκανήσου, ὁ κ. Ὀρφέας Μυτιληναῖος, Γεν. Γραμματέας τῆς Ἐταιρίας Μελετῶν τοῦ Αἰγαίου, ὁ Πρόεδρος κι ὁ Γεν. Γραμματέας τῆς Ὀμοσπονδίας Δωδεκανησιακῶν Σωματείων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς κ. Ἡλίας Χωρατατζῆς καὶ Θ. Θεοχαρίδης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀναγνωστηρίου Καλύμνου «Αἱ Μοῦσαι», ἐκ μέρους τῶν Καλυμνίων Ἀθηνῶν ὁ κ. Σκεῦος Συριώτης, ὁ ἐπ. γυμνασιάρχης τῆς Λέρου κ. Μιχαὴλ Σαμάρκος, ὁ Λυκειαρχὴς κ. Ἰάκ. Ζαρίφης ἐκ μέρους τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου τοῦ νησιοῦ κι ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Ἀπανταχοῦ Αερίων τῆς πρωτεύουσας κ. Νικόλαος Νταλόγλου.

Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι τὶς ἐορτὲς ὀργάνωσαν μὲ ξεχωριστὴ ἐπιτυχία ὁ Δῆμος Λέρου, ὁ Σύλλογος τῶν Ἀπανταχοῦ Αερίων, ἡ Ὀμοσπονδία Δωδεκανη-

σικῶν Σωματείων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ ἡ Ἐταιρία Μελετῶν τοῦ Αἰγαίου.

Σχετικὰ ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἔστειλε στὸν Δήμαρχο Λέρου κ. Γεώργιο Ζώρζου τὸ παρακάτω γράμμα:

«Τῷ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ Γεωργίῳ Ζώρζου, Δημάρχῳ Λέρου, τέκνῳ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητῷ, χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἀσμένως ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν τὸ ἀπὸ τῆς β' τρέχοντος μηνὸς Μαΐου γράμμα τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς ἐντιμότητος καὶ τῶν σὺν αὐτῇ ὑπογραψάντων, δι' οὗ ὑποβάλλετε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι μερίμνη πρόφρονι καὶ φιλοτίμῳ διαθέσει τοῦ Δήμου καὶ τῶν διαφόρων ὀργανώσεων τῆς νήσου Λέρου θέλει λάβει χώραν, περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς τούτου ἢ ἀνακομιδῇ τῶν ὄστων τοῦ εὐσεβοῦς τέκνου καὶ ἀρχοντος Μεγάλου Χαροφύλακος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ γόνου τῆς νήσου ὑμῶν Μανουὴλ Γεδεῶν καὶ ἡ τοποθέτησις αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα γῆν καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τελεσθήσονται καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς ἀνεγερθείσης προτομῆς αὐτοῦ.

Ἐδῶχαιστοῦντες τοῖνυν ὑμῖν διὰ τὴν ἐξαγγελίαν ἡμῖν τοῦ εὐσήμου τούτου γεγονότος, προαγομέθα ἵνα συγχαίροντες ἐκφράσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἐντιμότητι καὶ τοῖς σὺν αὐτῇ τὴν πολλὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἀναλήψει καὶ ἐπιτελέσει τοῦ θεαρέστου ἔργου τῆς ὀριστικῆς ἐναποθέσεως τῶν λειψάνων τοῦ ἀξίου τούτου ἀνδρὸς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἐν τῇ εὐλογημένῃ γῆ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπονομῆς οὕτω τῆς δικαίας τιμῆς πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ.

Ἀπονέμοντες τῇ ὑμετέρᾳ ἐντιμότητι καὶ πᾶσιν τοῖς σὺν αὐτῇ ὀλοθνομον τὴν πατριαρχικὴν ὑμῶν εὐλογίαν, ἐπικαλούμεθα ἐπ' αὐτὴν τὴν χάριν καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος τοῦ Κυρίου.

α ληβ' Μαΐου κβ'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος,

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης».

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ συμβολή τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Εὐρώπης.

Κατὰ τὸ ἐνδιαφέρον διεθνῆς συνέδριον, ὅπερ ὑπὸ τῆς Ὀμοσπονδίας τῶν Ἑλβετικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν ὠργανώθη προσφάτως ἐν Ἰντεράλγκεν τῆς Ἑλβετίας, οἱ ἐξ Ἑλλάδος μετασχόντες αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίται Κορίνθου κ. Παντελεήμων καὶ Ζακύνθου κ. Παντελεήμων, ὡς καὶ ὁ ἐκπροσωπῶν τὸ Εὐρωπαϊκὸν Κοινοβούλιον εὐρωβουλευτὴς μας κ. Ἰω. Πεσματζόγλου, ἐτόνισαν τὴν συμβολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Εὐρώπης.

Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ταύτης, ἣτις διεκηρύχθη καὶ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἐξ ἀφορμῆς τῆς εἰσόδου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ε.Ο.Κ., ὁ κ. Πεσματζόγλου ἀνέφερεν εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο πειστικὰ ἐπιχειρήματα. Παρουσιάσας τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ λατρεία, ἡ διδασκαλία, ἡ ἀνθρωπιστικὴ καὶ κοινωνικὴ παράδοσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συντελοῦν εἰς τὸ νὰ δημιουργῶνται ἐνωτικαὶ γέφυραι μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, κατέληξεν ὡς ἑξῆς: «Ἡ πορεία πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνότητα ἐλευθερώνει τάσεις καὶ δυνάμεις ποὺ ὀδηγοῦν στὸν κοινωνικὸ μετασχηματισμὸ καὶ στὴ μεταβολὴ τοῦ συσχετισμοῦ τῶν διεθνῶν δυνάμεων... Τίς ἐξελίξεις αὐτὲς μπορεῖ νὰ τίς προωθήσει καὶ νὰ τίς ἐμπλουτίσει μιὰ κοινὴ ἢ συντονισμένη παρουσία καὶ ἐπιρροή τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν».

Παγχριστιανικὸν μνημεῖον.

Μετὰ τὰς σχετικὰς ἐκκλήσεις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σύρου καὶ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς ἢ Ἱερᾶ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατόπιν ἐγκρίσεως τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργείων, ἀπεφάσισε τὸν διενεργηθέντα ἤδη πανελλήμιον ἔρανον διὰ τὴν διάσωσιν, συντήρησιν καὶ ἀξιοποίησιν τῶν Κατακομβῶν τῆς Μήλου.

Αἱ Κατακόμβαι αὗται, ὡς ἐτονίσθη καὶ ὑπὸ ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος, «ἀποτελοῦν πολύτιμον ἱστορικὸν καὶ χριστιανικὸν μνημεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡς τοιοῦτον δέ, τυγχάνουν παγκοσμίου προβολῆς καὶ ἐνδιαφέροντος. Ἐν τούτοις, τὸ μοναδικὸν αὐτὸ κειμήλιον τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς κληρονομίας μας κινδυνεύει ἀπὸ ὀλοκληρωτικὴν καταστροφὴν, λόγω διαβρώσεως τῶν σαθρῶν σπηλαιοειδῶν τοιχωμάτων του, ἂν δὲν ἀναληφθῇ μία πολυδάπανος προσπάθεια στηριζέως του ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελευταίων τεχνολογικῶν μεθόδων». Αἰ' αὐτὸ (ἂν ἢ ἀναληφθεῖσα προσπάθεια συγκεντρώσεως χρημάτων διὰ πανελληνίου

ἔρανον δὲν συνοδευθῇ ἀπὸ παράλληλον γενναίαν συνεισφορὰν τοῦ Κράτους καὶ ἄμεσον ἔναρξιν τῶν σχετικῶν ἐργασιῶν, εἶναι ἐνδεχόμενον, μετ' οὐ πολὺ, νὰ θρηνησῶμεν τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀνεπαναλήπτου τούτου μνημείου».

Τὸ μνημεῖον τοῦτο οὐ μόνον δὲν πρόκειται νὰ ἀπολεσθῇ, ἀλλὰ πρόκειται στερεοῦμενον καὶ ἐξωραϊζόμενον νὰ ἀποβῇ παγχριστιανικὸν προσκύνημα καὶ καύχημα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτικῶν γάμων.

Ἐρευνα, γενομένη ὑπὸ συνεργατῶν τῆς ἐφημερίδος «Ἡ Χριστιανικὴ», ἀπέδειξε, ὅτι ἐπὶ συνόλου 12.620 γάμων, τελεσθέντων προσφάτως ἐν Ἑλλάδι ἐντὸς 72 Μητροπόλεων, μόνον 514 ἦσαν πολιτικοί. Δηλαδή τὸ ποσοστὸν αὐτῶν εἶναι περίπου 4%. Ἀλλὰ πρόκειται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ πρώτοι πολιτικοὶ γάμοι, οἱ ὁποῖοι ἐγένοντο, ἀφοῦ εἰς πολλὰς περιπτώσεις εἶχον ἀποκλεισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐνεκα ὑπάρξεως κωλυμάτων (συγγενείας, τετάρτου γάμου κ.λπ.). Ὁσαύτως «συσσωρευμένες» περιπτώσεις ἀλλοθρήσκων ἐλθόντων εἰς γάμον κοινωνίαν μετ' ὀρθοδόξων, χιλιασταὶ καὶ ἄλλαι εἰδικαὶ περιπτώσεις ἠῆξησαν κατὰ τι τὸν μικρὸν ἀριθμὸν. Τὸ γενικὸν συμπέρασμα εἶναι ὅτι διὰ λόγους «συνειδήσεως» ἢ ἀντιχριστιανικῆς ἰδεολογίας ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτικῶν γάμων δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἐν τοῖς ἑκατόν.

Αἱ διαπιστώσεις αὗται, αἵτινες σημαίνουν γελοιοποίησιν καὶ διάφρεσιν τῶν ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ γάμου σφυγμομετρήσεων τῆς κοινῆς γνώμης, ἐξηγοῦν διατὶ οἱ ὑπὸ ἀντικλησιαστικὸν πνεῦματος ἐμφοροῦμενοι ἤθελον πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἐπιβάλουν ὡς γενικῶς ὑποχρεωτικὸν τὸν πολιτικὸν γάμον.

«Οἱ λίθοι κεκραξοῦνται».

Ἡ περιοχὴ τῆς Βεργίνας εἶναι πλέον διεθνῶς γνωστὴ ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων εἰς αὐτὴν Μακεδονικῶν τάφων μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρημάτων, ἅτινα κοσμοῦν τὸ Μουσεῖον τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὰ μουσειακὰ ἐργαστήρια τοῦ τόπου τῶν ἀνασκαφῶν. Ἐκ τῶν εὑρημάτων τούτων ἀπεδείχθη ἡ ἐλληνικότης τῆς Μακεδονίας καὶ ἡ θαυμασία ἀρχαία πολιτιστικὴ τῆς παράδοσις.

Ἀλλ' ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη ἀπέδειξε πρὸ ὀλίγου καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς Βεργίνας λίαν ἐνωρὶς καθηγήσθη ὑπὸ τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος καὶ κατέστη τόπος τῆς χριστιανικῆς λατρείας. Εἰς ἀπόστασιν μόλις ἐνὸς χιλιομέτρου βορείως τῶν Μακεδονικῶν τάφων κατὰ τὴν διάρκειαν ἀνασκαφικῆς ἐργασίας ἤλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τρίκλιτος βασιλικὴ μετὰ νόρθης καὶ προσκτισμάτων, γλυπτοῦ διακό-

σμον και πλουσίον ψηφιδωτού δαπέδου, ανάγουσα την πρώτην οικοδομικήν φάσιν της εις τὰ μέσα του 4ου αιώνου. Ὡς τονίζεται εις σχετικὴν ἔκθεσιν τῆς ἀρμομодίας Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων, τὰ χριστιανικὰ αὐτὰ μνημεῖα ἔχουν ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τῆς περιοχῆς.

Ἐὰν ἐπὶ πλέον ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι συνεχῶς ἐν ὅλῳ τῷ ἑλληνικῷ χώρῳ μέχρι και περιοχῶν, ἀνηκουσῶν σήμερον εις τοὺς βορείους γειτονικοὺς λαοὺς, ἀνευρίσκονται συνεχῶς νέα λείψανα ἑλληνικῶν χριστιανικῶν ναῶν και μνημείων, γίνεται κατανοητὴ ἡ διὰ τῶν αἰώνων πνευματικὴ πορεία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Καὶ οἱ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἐρχόμενοι εις φῶς («λίθοι κεκράζονται»), ὅτι τοῦτο ἀναγεννηθὲν εις τὴν χριστιανικὴν κολυμβήθραν ἔγινε ὁ κύριος φορεὺς τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως και σκαπανεὺς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

«Περὶ τῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων.»

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεων τοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεγάρων και Σαλαμῖνος κ. Βαρθολομαίου προεδρονομένου «Ἐκκλησιαστικοῦ, Ἐπιστημονικοῦ και Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἰωάννου και Ἐριέττης Γρηγοριάδου» ἐκκλοφόρησε νέον καλαίσθητον βιβλίον, ὅπερ μετὰ πλουσίων παραπομπῶν και ὑποδείξεως τῆς σχετικῆς διεθνούς βιβλιογραφίας παρουσιάζει τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος τούτου ὁργανωθεῖσαν διάλεξιν τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μάρκου Σιώτου ἐπὶ τοῦ ζητήματος: «Ἡ Καινὴ Διαθήκη περὶ τῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων».

Εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔχουν κορυφωθῆ αἱ περὶ τῆς ἰσότητος ταύτης συζητήσεις και νομοθετικαὶ μεταρρυθμίσεις, ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν τὸ ὅτι ὑπομνήσκεται ἡ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου διδασκαλία τοῦ ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἀποκεκαλυμμένου Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην, ἣτις ἔχει αἰωνίαν ἰσχύν, εἶναι καταδικαστέα πάντα («τὰ ἀντιχριστιανικὰ κινήματα, τὰ ὅποια ἔνα ἔχουν σκοπὸν, τὴν διάλυσιν τοῦ θεοσυστάτου θεσμοῦ τοῦ γάμου και νὰ προβάλλουν κτηνωδῶς τὴν ἀσκησιν τῆς γενετησίου ζωῆς διὰ τοῦ ἐλευθέρου πανσεξουαλισμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου καταρρακοῦνται περισσότερον ἢ ἐλευθερία και ἡ προσωπικότης τῆς γυναικός, και ἐξουθενοῦνται ἡ ὅλη ὑπόστασις τῆς. Ἡ γυνὴ κινδυνεύει πράγματι νὰ χάσῃ σήμερον διὰ τῶν νοσηρῶν ἀθεϊστικῶν, τῶν μηδενιστικῶν και ἐξευτελιστικῶν διεκδικήσεων τῆς πᾶν ὅτι ἐκέρδισε διὰ τῆς διδασκαλίας και τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ὅθεν πρέπει νὰ γίνῃ κατανοητόν, ὅτι, ὡς εὐστόχως σημειοῦται ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Σιώτου, «ὁ κόσμος ἔχει σήμερον μεγάλην ἀνάγκην οὐσιαστικῆς βελτιώσεως τῶν μεταξὺ τῶν δύο φύλων σχέσεων, ὡς

και ἐξαγιασμοῦ τῆς συμβιώσεως αὐτῶν, οὐχὶ δὲ περαιτέρω ἐξαθλιώσεώς των. Ὁ δρόμος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην εἶναι εἰς. Ὁδὸς, ὅσον και ἂν φαίνεται δύσκολος, εἶναι ὁ μόνος σωτήριος, διότι τὸν φωτίζει τὸ φῶς τῆς θείας διδασκαλίας τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πᾶσα ἄλλη προσπάθεια, ὅσον και ἂν εὐοίση πρόσφορον ἔδαφος εις τὰς ἄλλας χώρας, δὲν ἔχει θέσιν εις τὴν χώραν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, διότι συνιστᾷ πνευματικὴν ὀπισθοδρομίαν, ἀνεπίτρεπτον διὰ τὴν Ἑλλάδα, κυρίως διότι αὕτη θὰ ἀποβῆ ἀσφαλῶς εις βάρος τῆς πραγματικῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων».

«Εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας».

Ἐπὶ τοῦ Ἀρχείου Μελετῶν και Ὁμιλιῶν τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐξεδόθη σύγγραμμα τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν και Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ξενοφῶντος Ζολώτα ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἰκονομικὴ μεγέθυνση και φθίνουσα κοινωνικὴ εὐημερία» (Ἀθήνα 1982).

Εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔργον, ὅπερ ἀρχικῶς ἔχει δημοσιευθῆ εις ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ὁ διακεκομμένος συγγραφεὺς καταλήγει ἐν πρώτοις εις τὴν διαπίστωσιν, ὅτι («ἡ κοινωνία τῆς ἀφθονίας δὲν κατάφερε νὰ κάμει πλουσιότερο ἢ εὐτυχεστέρο τὸν ἄνθρωπο καταναλωτή... Τὸ χάσμα μετὰ πλοῦσιων και φτωχῶν χωρῶν ἀντὶ νὰ γεφυρωθῆ διευρύνθηκε... Ἡ διαιώνιση συνθηκῶν («ζωῆς») κάτω ἀπὸ τὸ ὄριον ἐπιβιώσεως δημιουργεῖ προβλήματα ὄχι μόνον ἠθικῆς και ἀνθρωπιστικῆς τάξεως γιὰ τὶς βιομηχανικὰ ἀναπτυγμένες χώρες, ἀλλὰ και μιὰ μόνιμη ἀπειλὴ γιὰ τὴν παγκόσμια εἰρήνη».

Πάντα ταῦτα συντελοῦν εις τὸ νὰ προβάλλεται («τώρα περισσότερο ἀπὸ ποτὲ ἐπιτακτικὸ τὸ αἴτημα γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς νέας οἰκονομικῆς και κοινωνικῆς τάξεως, πὸν θὰ ἐδράζεται στὴν ἀφύπνιση τῆς παγκόσμιας συνειδήσεως»). Πρὸς τοῦτο δέον νὰ («ἐπικρατήσουν οἱ ἠθικὲς ἐκείνες ἀξίες πὸν θὰ ἐπιτρέψουν στὸν ἄνθρωπο νὰ ἐπιβιώσει σὲ ἀρμονία μετὰ τὴ φύσιν και μετὰ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτό τον». Ἡ παιδεία ἐξ ἄλλου πρέπει («νὰ ἀπαλλάξει τὸ ἄτομο ἀπὸ τὴ φιλοσοφία τοῦ «διαρκῶς περισσότερο» (toujours plus) φέροντάς το πὸν κοντὰ στὴ φιλοσοφία τοῦ «διαρκῶς καλύτερα»). Θὰ τοῦ δώσει ἔτσι τὴν εὐκαιρία νὰ ἀνακτήσῃ τὴ χαμένη του εὐζωία μέσα ἀπὸ ἀξίες μετὰ χαρακτῆρα περισσότερο πνευματικὸ και πολιτιστικὸ παρὰ ὕλιστικὸ, οἱ ὁποῖες, θὰ ἀνταποκρίνονται στὴ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου».

Αἱ ἐπισημάνσεις αὐταὶ τοῦ κ. Ζολώτα φέρουν εις τὸν νοῦν τοὺς λόγους τοῦ Ἀπ. Παύλου, καθ' ὅς («ἔστι πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας» (Α' Τιμ. στ', 6), «δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεύσαι εις ἡμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύωμεν εις πᾶν ἔργον ἀγαθόν» (Β' Κορ. θ', 8).

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ ΤΥΠΟΥ

Ἡ δύναμις τῆς πίστεως.

«Ἡ 18χρονη Σικελὴ Ντελίτσια Τσιρόλλι εἶναι ἡ ἀπάντηση στὶς προσευχὲς τῶν πιστῶν. Ἐντεκα χρόνων κοριτσάκι ἔκρινε πὼς ἔπρεπε νὰ ἀκρωτηριαστεῖ, γιατί εἶχε σάρκωμα στὸ πόδι. Ἀρνήθηκε, ἔφυγε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο τῆς Κατάνης, γιὰ νὰ πεθάνει στὸ σπίτι της. Ἡ πίστη της τὴν ἔκανε νὰ ξεκινήσει γιὰ τὸ πρῶτο της προσκύνημα, τὸ 1976, στὴ θαυματουργὴ Παναγία τῶν Καθολικῶν, στὴ νότιο Γαλλία. Ἀπὸ τότε ἡ κατάσταση της καλύτερευσε καὶ δὲν παρέλειψε ποτὲ νὰ πηγαίνει στὴ Λούρδη. Τὸ ἕκτο προσκύνημα, τὸ ἐφετεινὸ, ἦταν γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ. Εἶναι πλέον τελείως καλά καὶ ἐργάζεται ὡς νοσοκόμα. Ἡ Ντελίτσια μὲ τὴ λευκὴ της στολὴ εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τῆς ἐλπίδας γιὰ τοὺς καταδικασμένους τῆς ἐπιστήμης πού συρρέουν κάθε χρόνο στὴ Λούρδη. Οἱ 16 γιανοὶ πού ἐξέτασαν τὴν περίπτωσή της ἀποφάνθησαν ὅτι ἡ θεραπεία της εἶναι «ἐπιστημονικὰ ἀνεξήγητη». Ἡ Διεθνὴς Ἱατρικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Λούρδης μὲ τὴν ἀπόφασή της ἀνοίγει τὸ δρόμο στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία νὰ προσθέσει ἕνα ἀκόμα θαῦμα στὸν ἐντυπωσιακὸ κατάλογο τῆς Λούρδης».

(«Καθημερινή», 14.10.1982).

*

Αἱ αἰτιάσεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

«Ποιά ἀρχὴ καὶ ποιά ἐξουσία ὑπέστη ποτὲ τέτοια ἐπίθεση καὶ δέχθηκε τόση φθορὰ ἀπὸ τὶς στῆλες ὀρισμένης μερίδας τοῦ

τύπου ὅση ἡ Ἐκκλησία; Ποτέ, καμία. Γιατί ὅποια κι ἂν ἦταν αὐτὴ ἡ ἀρχὴ μὲ τέτοιο ἐπιθετικὸ μῖσος πού αὐτὸ ἐνισχύθηκε καὶ ἀπὸ ἄλλα μέσα ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Τύπο, ὅπως τὸ θέατρο, τὸν κινηματογράφο, τὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόραση, θὰ εἶχε πέσει, θὰ εἶχε ἐξαφανισθεῖ. Ἡ Ἐκκλησία ζεῖ καὶ θριαμβεῖ γιατί δὲν εἶναι ἕνας κοσμικὸς ὀργανισμὸς. Καὶ γιὰ τοὺς πῦθ δῦσπιστους, αὐτὴ εἶναι ἡ πῦθ τρανὴ ἀπόδειξη τοῦ θαύματος. Ἀσχετὰ ὅμως ἀπ' αὐτό, ἡ Πολιτεία ποτέ, μὰ ποτέ, δὲν θέλησε νὰ προστατεύσει τὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ βέλη πού, καθόλου συμπτωματικὰ ἢ τυχαῖα, τὴν χτυποῦν.

Ἡ ἀντικλησιαστικὴ συγχροδία διὰ τοῦ Τύπου καὶ τῶν ἄλλων μέσων ἐνημερώσεως εἶναι κάτι γιὰ τὸ ὅποιο μόνο ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες μπορούμε νὰ ἀκαυχώμαστε. Σὲ κανένα ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου δὲν σημειώθηκε τέτοιου εἶδους ἐπίθεση.

Ἐδῶ, καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχουν σκάνδαλα, τὰ ἀνακαλύπτουμε» καὶ σύστημα μεθοδικῶ. Φτάνει νὰ ἀκουσθεῖ κάτι καὶ νὰ προσέχεται ἀπὸ τὶς πῦθ ἀνεύθυνες πηγὲς γιὰ νὰ γίνει στὶς «στῆλες» γεγονός. Δὲν ἀρνεῖται κανεὶς, πὼς μέσα σ' ἕνα κόσμο 30.000 περίπου ἀνθρώπων, κληρικῶν καὶ μοναχῶν, φυσικὸ εἶναι νὰ σημειώνονται καὶ παρεκτροπές. Δὲν ἀποτελοῦν οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας τὴν κοινωνία τῶν ἀγγέλων ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ φακὸς ὅμως μὲ τὴν πολλαπλασιαστικὴ του ιδιότητα, τὰ φουσκώνει καὶ τὰ κάνει ὅλα τρομακτικὰ σὲ διαστάσεις, ἀληθινὰ ἢ ψεύτικα, ὥστε νὰ φτάνουν ἀκόμη καὶ τὰ ἐπίσημα κρατικὰ μέσα νὰ μιλάνε, «γιὰ τὸ ξεπερασμένο τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὴ φαυλοτήτά της, γιὰ τὴ συντήρησή της».

(Σπ. Ἀλεξίου, «Βραδυνή», 7.10.1982).

Κοσμολογία.

Ὁ αἰμὴνηστος γερμανὸς καθηγητῆς Ernst Benz εἰς τὸ ἔργον του «Πνεῦμα καὶ ζωὴ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας» εἶχε τονίσει, ὅτι «ἐνῶ εἰς τὴν Δύσιν εἶναι παρημελημένη ἡ χριστιανικὴ φιλοσοφία τῆς φύσεως, ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἀνατολήν εἶναι ἀνεπτυγμένα ἡ χριστιανικὴ κοσμολογία καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς φύσεως».

Αὐτὸ ἐξηγεῖ διατὶ οὐ μόνον ἐξ ἐπόψεως ἐπιστημονικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς πρέπει νὰ χαιροισθῇ ἡ ὑπὸ τοῦ Τακτικῶν Καθηγητοῦ τῆς Ἀστρονομίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεωργίου Κοντοπούλου καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ὀμοτίμου Καθηγητοῦ κ. Δημητρίου Κωτσάκη ἔκδοσις συγγράμματος ἐκ τριακοσίων σελίδων ὑπὸ τὸν τίτλον «Κοσμολογία. Ἡ δομὴ καὶ ἡ ἐξέλιξη τοῦ σύμπαντος» (Ἀθήνα, 1982).

Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οἱ δύο συγγραφεῖς διὰ τιμώσεως αὐτοῦ ὑποδειγματικῆς συνεργασίας, τὴν ὁποῖαν ἐόχταον θὰ ἤτο νὰ μιμηθοῦν καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ἔχοντες εἰς ἄλλους τομεις τὴν ἴδιαν εἰδικότητα, παρουσιάζουν κατὰ τρόπον ἐπαγωγὸν πάντα τὰ ἐπιστημονικὰ δεδομένα ὅσα ἀναφέρονται ἔθεν μὲν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις περὶ τῶν γαλαξίων

καὶ τῆς κατανομῆς τῆς ὕλης εἰς τὸ σύμπαν, ἐτέρωθεν δὲ εἰς τὰς θεωρητικὰς ἐρεῦνας ἐπὶ τῆς γενικῆς θεωρίας τῆς σχετικότητος, τῶν διαφορῶν ἐπὶ μέρους κοσμολογιῶν, τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐξέλιξεως τοῦ σύμπαντος. Τὸ τρίτον μέρος ἀντιμετωπίζει γενικώτερα κοσμολογικὰ ἐρωτήματα καὶ προβλήματα, ἵνα κορυφωθῇ εἰς τὴν εὐσύνοπτον ἐξέτασιν τῶν σχέσεων Κοσμολογίας καὶ Μεταφυσικῆς.

Μολοντί τὸ βιβλίον περιορίζεται αὐστηρῶς εἰς τὴν ἀμερόληπτον καὶ ἀντικειμενικὴν προβολὴν τῶν εἰς τὴν Κοσμολογίαν ἀναφερομένων ἐπιστημονικῶν δεδομένων καὶ θεωριῶν, παρὰ ταῦτα ὁ στοχαστικὸς καὶ ἀπροκατάληπτος ἀναγνώστης, ἀφ' ἐνὸς συμφωνεῖ μετὰ τοῦ Max Planck, ὅτι «δὲν ὑπάρχει φυσικὴ χωρὶς κάποιαν δόσιν Μεταφυσικῆς», ἀφ' ἐτέρου ἀποκρούει τὴν «ἄβροιν» περὶ τῆς δήθεν ἀνθρωπίνης παντογνωσίας καὶ τρίτον κατανοεῖ τὴν στενὴν συνάρτησιν Κοσμολογίας καὶ Ἀνθρωπολογίας καὶ φθάνει εἰς τὴν βαθυτέραν «ἀβεβαιοτητα ὅτι τὸ Σύμπαν ἔχει μιὰ βαθυτάτη συγγένεια μὲ ὅ,τι ἀνώτερον καὶ τελειότερον ἔχει ὁ ἄνθρωπος. Κι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ συγγένεια δίνει ἀπάντησιν στὴ βασικὴ ἀπορία τοῦ Einstein, στὸ γιατί τὸ Σύμπαν ὡς σύνολο εἶναι κατανοητὸ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον!» Αὐτὸ συμβαίνει, διότι «τὸ Σύμπαν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχουν τὴν ἴδιαν ἀρχὴ καὶ καταγωγὴν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Μητρόπολις Άργολίδος

Είς τὸ 17ον Ίερατικὸν Συνέδριον τῆς Ί. Μητροπόλεως Άργολίδος, ὅπερ συνήλθεν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Άργολίδος κ. Χρυσοστόμου, ἀνεπτύχθησαν τὰ θέματα: 1) «Οἱ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως μέχρι σήμερον». 2) «Ὁ λαὸς ἔναντι τῶν Ίερῶν Μυστηρίων καὶ δὴ ἔναντι τοῦ Μυστηρίου τοῦ γάμου». 3) «Ὁ κληρικὸς καὶ ἡ διοικημένη Ἐκκλησία». Ἀκόμη ἐδόθησαν πληροφορίαι ἀπὸ ἐπιτραπέζια πρῶτην μάρτυρα τοῦ Ίερωβὰ «σχετικῶς μετὰ τὴν ὀργάνωσιν, δραστηριότητα καὶ διδασκαλίαν» τῆς ὑποῦλου αὐτῆς ὀργανώσεως, ἡ ὁποία ἔχει συγκεντρώσει εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς ὅλας τὰς αἰρέσεις καὶ κακοδοξίας. Ἡ προτροπὴ δὲ τοῦ Σεβασμιωτάτου μετὰ τὴν ἀποστολικὴν «διὸ μάλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε θεδαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιέσθαι» (Β΄ Πέτρ. α΄ 10) ὅλους ἐτόνωσε. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅπως γράφεται εἰς ἐνημερωτικὸν ἔντυπον «Ἐπίσκοπος καὶ συνέδριοι πρεσβύτεροι ἔν ἐνὶ στόματι αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεὸν ἁπλῶς ἵνα πράξῃν καὶ ἔργον ποιήσῃσι τὰ ἐν τῷ συνέδριῳ ἀκουσθέντα».

Ίερά Μητρόπολις Νικαίας

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 60 ἐτῶν ἐκ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας κ. Γεώργιος ἔγραψε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὰ ἑξῆς:

«Εἶναι ἔθνικὸ καθήκον, οἱ παλαιότεροι νὰ ἐνημερώνετε τὰ παιδιὰ σας γιὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, νὰ τοὺς διηγήσῃτε ἱστορίας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν πατρίδων σας, νὰ τοὺς μαθαίνετε τὰ τραγῦδια καὶ τοὺς χοροὺς τῶν περιοχῶν σας, γιὰ νὰ νοιώθουν ὑπερηφάνεια καὶ τιμὴ, διότι εἶναι θρέμματα τέτοιων μεγάλων πατρίδων.

Τὰ αἷτια τῆς κρίσεως στὸν Τύπο.

«Εἶναι σίγουρο πὼς ἓνα ἀξιοπρόσεκτο μέρος τῆς κοινῆς γνώμης ἀπαιτεῖ σοβαρότητα, ἀξιοπρέπεια καὶ σεβασμὸ τῆς ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς παράδοσης. Γιατὶ ὅμως δὲν ἀντιδράει μπροστὰ στὴν πρόκληση τῆς καλπάζουσας καὶ ἀκμάζουσας χυδαιότητος; Γιατὶ ἀφήνει τὴν πρόκληση νὰ μονολογῇ καὶ δὲν ἀντιδράει;

Οἱ φορεῖς τοῦ κακοῦ δὲν φέρουν τόση εὐθύνη γιὰ τὴν ἐπικράτησίν του ὅσο εὐθύνονται οἱ φορεῖς τοῦ καλοῦ ποὺ δὲν ἀντιδρῶν, ποὺ ἐφησυχάζουν σὰ νὰ μὴ συμβαίνει τίποτε...

Σκεφθεῖτε τί θὰ γινόταν ἂν ὅσοι διαφωνοῦμε βομβαρδίζαμε τὸν Τύπο μετὰ συνεχεῖς ἐπιστολὰς διαμαρτυρίας, ἂν κινούμασταν πρὸς τὴν κατεῦθυνση ἐκδοσης μιᾶς ἐφημερίδας μετὰ ὑγιεῖς ἀρχές, μετὰ ὀρθὴ πληροφόρηση, μετὰ σεβασμὸ πρὸς τὸν ἀναγνώστη. Ἀναζητώντας λοιπὸν τὰ αἷτια τῆς κρίσεως στὸν Τύπο, εἴμασθε ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσουμε πὼς κύριοι ἔνοχοι εἶναι ὅσοι, ἂν καὶ διαφωνοῦν, ἂν καὶ προσβάλλονται ἀπ' τὴν κατάστασιν ποὺ ἐπικρατεῖ, δὲν ἀντιδρῶν δυναμικὰ, ἀπαιτώντας ἀνασύνταξιν, συνένωσιν καὶ δράσιν τῶν ἀνθρώπων ποὺ τουλάχιστο διαθέτουν καλὴ θέλησιν».

(Ν. Μακρῆς, «Χριστιανικὴ» 8.10.1982)

Τὰ μοναστήρια.

«Στὸν Τόπο μας ὁ μοναχισμὸς εἶναι πολὺ ἀναπτυγμένους

Κάθε ἀνάμνησις τῶν πατρίδων ἐκείνων ὁμοιάζει μετὰ ἓνα κερὶ ἀσβεστικῆς μνήμης, ποὺ ἀνάβουμε στὸ βωμὸ τῆς θυσίας ὅλων ἐκείνων τῶν πατέρων καὶ συγγενῶν μας ποὺ ἔμειναν ἐκεῖ, αἰώνιοι φρουροὶ τῶν ἁγιασμένων μαρτυρικῶν γωμάτων καὶ ποὺ λιτανεύουν τὴν ἰδέαν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ἡ ὁποία γίνεται λαμπάδα γιὰ νὰ φωτίζονται οἱ ἄλλοι λαοί, ἔστω καὶ ἂν κάποιοι ἀπὸ αὐτοὺς ὑπῆρξαν οἱ συντελεσταὶ τῆς καταστροφῆς τῆς...

Ἄς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Κληρικοὶ στὴ Μικρασία, μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἐθνομάρτυρα Χρυσόστομο Σμύρνης, κάθε βράδην, ὅταν τὰ πάντα ἤρημιον, κάνουν λιτανεῖες στὰ ἁγιασμένα χώματα, στοὺς χώρους τῶν παλαιῶν ἐκκλησιῶν, ἔστω καὶ ἂν οἱ περισσότερες κατεστράφησαν ἢ ἔγιναν τζαμιά, στοὺς τάφους τῶν μαρτύρων τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς ἰδέας, καὶ ἡ ὄσμη τοῦ μοσχολίθου καλύπτει κάθε ματωμένη γωνιά τῶν ἀλησιμονῆτων πατρίδων...».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ί. Ἀρχιεπισκοπὴ Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς

Ἐπὶ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου ἰδρύθη ἐν Ἀμερικῇ «Ἐθνικὴ Ἀδελφότης Πρεσβυτέρων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀμερικῆς» (NATIONAL SISTERHOOD OF PRESBYTERES OF THE GREEK ORTHODOX ARCHDIOCESE OF AMERICAS). Οἱ κύριοι σκοποὶ τῆς ἀδελφότητος εἶναι ἡ προώθησις τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, ἡ δημιουργία εὐκαιριῶν ἐπικοινωνίας καὶ ἡ ἐκπόνησις καὶ ἐφαρμογὴ προγραμμάτων προαγόντων τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐκάστης πρεσβυτέρας καὶ τῆς οἰκογενείας τῆς.

σὲ σύγκρισιν μετὰ πολλὰς ἄλλας χώρας. Δύο εἶναι τὰ κύρια ἐπικεντρά του, τὸ Ἅγιο Ὄρος καὶ τὰ Μετέωρα ποὺ εἶναι γνωστὰ σ' ὅλοκληρον τὸν κόσμον. Ταυτόχρονα, θὰ πρέπει νὰ γίνῃ καὶ μιὰ ἄλλη ἐνδιαφέρουσα παρατήρησις: Ὅπως οἱ ἀρχαῖοι προτιμοῦσαν τὶς ὀρεινότερες τοποθεσίας γιὰ νὰ λατρεύουν τοὺς θεοὺς τοὺς, ἔτσι καὶ σήμερον οἱ τοποθεσίες τῶν μοναστηρίων καὶ τῶν ἄλλων ἐγκαθιδρυμάτων ποὺ κτίστηκαν κατὰ τὴ βυζαντινὴ καὶ τὴ νεώτερη ἐποχὴ, εἶναι οἱ ὀρεινότερες στὴ χώρα γιὰ νὰ ἐμπνέουν αὐτοὺς ποὺ πιστεύουν στὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ».

(«Μακεδονία», 10.10.1982).

*

Ἡ μὴνὴ τοῦ Ἁγίου Γιάνη Καλυβίτη.

Ἐτὸ Κεντρικὸ Ἀρχαιολογικὸ Συμβούλιο ἀποφάσισε στὴν τελευταία συνεδριάσίν του νὰ μὴ δώσει τὴν ἄδεια ἐπεκτάσεως τῶν κελλιῶν στὸ Μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Γιάνη Καλυβίτη, στὰ Ψαχνὰ τῆς Εὐβοίας.

Στὸ Μοναστήριον αὐτὸ διατηρεῖται στὴν Ἐκκλησίαν τοῦ τιμῆμα ποὺ χρονολογεῖται στὸν 13ο αἰῶνα κοσμημένον μετὰ ἐξαιρετικὰς τοιχογραφίας. Στὴν ἴδιαν Ἐκκλησίαν ὑπῆρχαν περίφημα γλυπτὰ τοῦ 11ου καὶ 12ου αἰῶνος τῶν ὁποίων ἡ τύχη ἀγνοεῖται».

(«Βραδυνή», 12.10.1982).

1. 'Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ. Βρεταννίας

'Υπό τὸν τίτλον TEXTS AND STUDIES ἐκκλοφῆσεν ὁ πρῶτος τόμος δημοσιευμάτων τοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβ. 'Αρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Μεθόδιου ἰδρυθέντος «Κέντρου Μελετῶν τοῦ ἐν Μ. Βρεταννίᾳ 'Ελληνισμοῦ». Ἡ ἐργασία τοῦ Κέντρου τούτου θὰ διευκολυνθῆ καὶ ἐνισχυθῆ διὰ τῆς τακτοποιήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τοῦ 'Αρχείου τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀποδεικνύεται ἡ πολυσχιδῆς δράσις τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Θυατείρων εἰς τοὺς τομείς τοῦ 'Εθνους, τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῆς Κοινωνίας. Ἄγνωστα ἱστορικὰ κείμενα ἐκ κοινοτήτων, αἵτινες δὲν ὑπάρχουν πλέον, ὡς λ.χ. τῆς Βουδαπέστης, τῆς Δρέσδης, τῆς Λειψίας, τοῦ Λιβέρνου κ.λπ., ἔρχονται εἰς φῶς. 'Επι πλέον ἀποδεικνύεται ἡ ἀξιόλογος ἐθνικὴ δράσις τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἀγγλικανικῆς 'Εκκλησίας τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἐξετάζουν τὸ ζήτημα τῆς ἀνακηρύξεως ὡς μαρτύρων τῆς 'Εκκλησίας τοῦ Στεφάνου Μπίκου, μαῦρου ἡγέτου τοῦ ἀγώνος κατὰ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, ἀποθανόντος τὸ 1977 ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ τοῦ Φανάμλε Μαμπίγια, μαῦρου ἡγέτου, ἐμφυχτατοῦ τῆς νεολαίας ἐν Ν. Ἀφρικῇ καὶ ὡσαύτως ἀποθανόντος ἐν τῇ φυλακῇ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

'Απὸ 19ης μέχρι 28ης 'Ιουλίου ἐγένετο ἐν Γενεύῃ ἡ διασκέψις τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν. Πρόκειται περὶ τῆς τελευταίας συνεδρίας τῆς 'Επιτροπῆς πρὸ τῆς 6ης Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε., ἣτις θὰ συγκληθῆ τὸ προσεχὲς θέρος ἐν VANCOUVER τοῦ Καναδά. Τὸ κύριον μέρος τῶν ἐργασιῶν τῆς διασκέψεως τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς ἀνεφέρετο εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς Γενικῆς ταύτης Συνελεύσεως. Ἡ 'Επιτροπὴ ἐχειρέτισε τὴν ἐκθεσιν «Βάπτισμα, Εὐχαριστία, Λειτουργήματα», ἣτις τὸν τελευταῖον 'Ιανουάριον υἱοθετήθη ἀπὸ τῆς 'Επιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις». Περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης δέον νὰ ἔχουν ἀποφανθῆ αἱ 'Εκκλησίαι - μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 1984. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκθεσις κατὰ τὸν καθηγητὴν πατέρα JEAN MEYENDORFF εἶναι «ἀληθῶς τὸ πλέον ἐνδιαφέρον τοκοιμένο, ὅπερ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρήχθη ὑπὸ τοῦ Π.Σ.Ε., διότι περιέχει «ἐκκλησιολογικὰς ἰδέας» συμφωνούσας πρὸς τὴν «καθολικὴν παράδοσιν τῆς 'Εκκλησίας».

— Ἡ ἀδελφότης «Φιλοξενία», ἣτις ἐργάζεται, κυρίως ἐν Γερμανίᾳ, ἵνα προαγάγῃ τὰς ἐπαφὰς τῶν ἄλλων 'Εκκλησιῶν μετὰ τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισσάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναίου, συνήλθεν εἰς τὸ Καστέλλι καὶ ἠσχολήθη περὶ τὸ θέμα τῆς προσεχοῦς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε.: «'Ο 'Ιησοῦς Χριστός, ἡ ὁδὸς τοῦ κόσμου».

— Τὰ μέλη τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς 'Επιτροπῆς Ἀγγλικανῶν - 'Ορθοδόξων συννητήθησαν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἰς τὸ Κολλέγιον CHRIST CHURCH τοῦ CANTERBURY καὶ εἰς τρεῖς ὑποεπιτροπὰς ἐξήτασαν τὰ θέματα: 1) Τὸ μυστήριον τῆς 'Εκκλησίας, 2) Συμμετοχὴ εἰς τὴν Χάριν τῆς Ἁγίας Τριάδος· χριστιανικὴ ἀγιότης, 3) Χριστιανικὴ λατρεία καὶ ἡ προάσπις τῆς χριστιανικῆς πίστεως. 'Ορθόδοξος συμπεριδεδορὸς ἦτο ὁ Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας κ. Μεθόδιος. Ἡ 'Εκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξπροσωπήθη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. 'Ιωάννου Ρωμανίδου καὶ Κων. Σκουτέρη.

— Εἰς τὸ φύλλον Αὐγούστου τοῦ περ. «READER'S DIGEST» ἐδημοσιεύθη ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Κὰρλ Μὰρξ

ἢ 'Ιησοῦς Χριστός», δι' οὗ ἀσκειται κριτικὴ διὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Π.Σ.Ε. ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόγραμμα ἐνισχύσεως τοῦ ἀγώνος κατὰ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων. Ἐπίσης τὸ ἄρθρον ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ παρουσία τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐντὸς τοῦ Π.Σ.Ε. ἀποδυναμώνει τὴν ἐκ μέρους αὐτοῦ κριτικὴν τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν. Ἡ Κεντρικὴ 'Επιτροπὴ τοῦ Π.Σ.Ε. ἀντέκρουσε τὴν κριτικὴν ταύτην ὡς «διαστρέβλωσιν» τῶν γεγονότων.

— Αἱ ρωμαιοκαθολικαὶ μοναχὰὶ καὶ εὐαγγελικαὶ διακόνισσαι, αἵτινες μετέχουν τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐνώσεως «ΧΑΙΡΕ» συννητήθησαν ἀπὸ 13ης - 20ῆς Σεπτεμβρίου 1982 εἰς τὸ Πομερόλ, προάστειον τῆς Ταρυσκῶν τῆς Προβηγκίας καὶ ἐξήτασαν τὸ θέμα «Προσευχὴ καὶ Εἰρήνη». Ἐκ τῶν κυρίων ὁμιλητῶν ὑπῆρξαν ὁ πατὴρ Κύριλλος Ἀργέντης (τῆς 'Ορθοδόξου 'Εκκλησίας τῆς Μασσαλίας) καὶ ὁ διαπρεπὴς σοφὸς πάστορ MOLANDER, ὅστις ἔχει συντελέσει πολὺ εἰς τὴν προώθησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς γυναικείας διακονίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερὰ 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνῶν

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, παρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς 'Εκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου, ἵνα προδῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Ἄννης Χαλανδρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημερικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομιμμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν Ἀθῆναις τῇ 3ῃ Νοεμβρίου 1982,

† 'Ο Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

'Εχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977, ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3090)13.9.1977 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προδῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Γεωργίου Καρύκη, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομιμμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

'Εν Ἀθῆναις τῇ 3ῃ Νοεμβρίου 1982,

† 'Ο Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ίερά Μητρόπολις Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας

Έχοντες ύπ' όφει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και των άρθρων 33-37 του ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών, προκειμένου να πληρώσωμεν την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ί. Ναού Ευαγγελισμού Θεοτόκου Νεαπόλεως Ν. Ίωνίας, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν της άνωτέρω θέσεως.

Έν Ν. Ίωνία τή 1η Νοεμβρίου 1982,

† Ό Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Χίου-Ψαρών και Οίνουσσών

Έχοντες ύπ' όφει τας διατάξεις του άρθρου 38 παρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και των άρθρων 33-37 του ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμού της Ίεράς Συνόδου «περί Ί. Ναών, Ένοριών και Έφημεριών», προκειμένου να πληρώσωμεν τας κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημεριών Ί. Ναών, Μεταμορφώσεως Σωτήρος Χριστού Βολισσού, και Εισοδίων Θεοτόκου Πυργίου,

καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης έν τώ περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσι τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω θέσεως.

Έν Χίω τή 2α Νοεμβρίου 1982,

† Ό Χίου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Έχοντες ύπ' όφει: α) Τό ύπ' άριθ. 1398)1973 Ν.Δ., τον Ν. 673)1977 «περί συστάσεως και άνακατανομής και ρυθμίσεως οργανικών τινων θέσεων Διακόνων», τον Ν. 817)78, β) Τόν ύπ' άρ. 2)1969 Κανονισμόν της Ί. Συνόδου «περί Ί. Ναών και Έφημεριών», γ) Τήν ύπ' άρ. 65)1.5.1981 άπόφασιν ήμών και προκειμένου να προσδώμεν εις την πλήρωσιν της κενής οργανικής θέσεως Διακόνου του Ί. Ναού Εισοδίων Θεοτόκου Αίγισυ, καλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης εις τό περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλουν ήμίν τα άπαιτούμενα δικαιολογητικά, διά τα περαιτέρω.

Έν Αίγίω τή 10η Νοεμβρίου 1982,

† Ό Καλαβρύτων και Αιγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κυδωνίας και Άποκορώνου

Σύμφωνα με την ισχύουσα Έκκλησι. Νομοθεσία και την 29)82 Πράξη μας προκηρύσσομε την νέα Ένορία Άγίου Παντελεήμονος στο συνοικισμό «Μακρύς Τοίχος» και προσκαλούμε όσους επιθυμούν και έχουν τα νόμιμα προσόντα να καταθέσουν μέσα στις νόμιμες προθεσμίες τα σχετικά δικαιολογητικά των.

Έν Χανίοις τή 3η Νοεμβρίου 1982,

† Ό Κυδωνίας και Άποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Έκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Η Σ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητής Πανεπιστημίου Άθηνών

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ό Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ό Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

Α) Έσωτερικού: Δραχμαί 300 έτησίως.

Β) Έξωτερικού: Δολάρια 20 έτησίως.

Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνών, Τά δικαιώματα της Έκκλησίας διά τό κοινωνικών έργων.

Συνοδική Έγκύκλιος, περί μονίμου διαμονής των Έφημεριών εις τας ένορίας των.

Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Ίερακήρυκες έν Εύβοία.

Μητροπ. Νικοπόλεως Μελετίου, Ή Β' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Αί περί ειρήνης ιδέαι των Προφητών του Ίσραήλ.

Χρυσοστόμου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητροπολίτου Περιστερίου, Ή Θεολογική Σχολή της Χάλκης (άναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

Ίωάννου Μ. Κατζηφώτη, Ή άνακομιδή των όστών του Μανουήλ Γεδεών (1851—1943), Μ. Χαρτοφύλακος και Χρονογράφου της Μ. του Χριστού Έκκλησίας (Λέρος, 30 Μαΐου 1980).

Παρατηρήσεων στήλη.

Άνθολόγιον Τύπου.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Άθηναι, Ίασίου 1 — Τηλ. 721.0734

Προϊστάμενος Τυπογράφου: Ίωάννης Μιχαήλ. Άναστασία 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.